

KÚRIA

Bfv.III.953/2012/34.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év június hó 12., 13., 18. és 25. napján tartott nyilvános ülésen meghozta és június 26. napján kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A lopás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a III. rendű terhelt védője, a IV. rendű terhelt védője, a XII. rendű terhelt védője, a XIV. rendű terhelt védője, a XV. rendű terhelt védője, a XIX. rendű terhelt védője, a XXII. rendű terhelt, a XXIV. rendű terhelt védője, a XXV. rendű terhelt és védője, a XXVIII. rendű terhelt, a XXXI. rendű terhelt védője, a XXXIII. rendű terhelt és a XL. rendű terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pest Megyei Bíróság 7.B.81/2006/2005. számú, illetőleg a Győri Ítéltábla Bf.86/2011/86. számú ítéletét

a XIX. rendű és a XL. rendű terhelt tekintetében annyiban változtatja meg, hogy a bűncselekmények bünszervezetben elkövetésére vonatkozó rendelkezést mellőzi, a főbüntetések tartamát egységesen 2 (kettő) év 6 (hat) hónap börtönre enyhíti, a feltételes szabadságból kizárásra vonatkozó rendelkezést a tekintetükben mellőzi;

e terheltek esetében egyebekben, valamint a III. rendű, a IV. rendű, a XII. rendű, a XIV. rendű, a XV. rendű, a XXII. rendű, a XXIV. rendű, a XXV. rendű, a XXVIII. rendű, a XXXI. rendű és a XXXIII. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 358.670 (háromszázötvennyolcezer-hatszázhetven) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos

tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Pest Megyei Bíróság Budapesten, a 2010. június 1-jén kihirdetett 7.B.81/2006/2005. számú ítéletével bűnösnek mondta ki

a III. rendű terheltet

- felbujtóként elkövetett emberölés bűntettében [Btk. 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), b), f) pontja; tényállás: I/8.],
- felbujtóként, folytatólagosan elkövetett lopás bűntettében [Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) és d) pontja, (7) bekezdés b) pontja; tényállás: I/5., I/6., I/7.], és
- bűnsegédként, csoportosan elkövetett rablás bűntettében [Btk. 321. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) és c) pontja; tényállás: II/2.];

a IV. rendű terheltet

- bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett lopás bűntettében [Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pontja, (7) bekezdés b) pontja; tényállás: I/5., I/6.];

a XII. rendű terheltet

- társtettesként, folytatólagosan elkövetett lopás bűntettében [Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) és d) pontja, (7) bekezdés b) pontja; tényállás: I/5., I/6., I/7.];

a XIV. rendű terheltet

- társtettesként, folytatólagosan elkövetett lopás bűntettében [Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pontja, (7) bekezdés b) pontja; tényállás: I/5., I/6.];

a XV. rendű terheltet

- társtettesként, folytatólagosan elkövetett lopás bűntettében [Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) és d) pontja, (6) bekezdés b) pontja; tényállás: I/6., I/7.];

a XIX. rendű terheltet

- bűnsegédként elkövetett lopás bűntettében [Btk. 316. § (1), (5) bekezdés a) pontja; tényállás: I/5.];

a XXII. rendű terheltet

- orgazdaság bűntettében [Btk. 326. § (1), (4) bekezdés a) pont; tényállás: I/5.];

a XXIV. rendű terheltet

- felbujtóként elkövetett emberölés büntettségében [Btk. 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), b), f) pontja; tényállás: I/8.],
- bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett lopás büntettségében [Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) és d) pontja, (7) bekezdés b) pontja; tényállás: I/5., I/6., I/7.],
- 3 rb. társtettesként elkövetett zsarolás büntettségében [Btk. 323. § (1), (2) bekezdésének b) pontja; tényállás: I/1., I/3. és IV.] és
- felbujtóként elkövetett súlyos testi sértés büntettségében [Btk. 170. § (1), (2), (3) bekezdés; tényállás: I/4.];

a XXV. rendű terheltet

- felbujtóként elkövetett emberölés büntettségében [Btk. 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), b), f) pontja; tényállás: I/8.]
- bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett lopás büntettségében [Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) és d) pontja, (7) bekezdés b) pontja; tényállás: I/5., I/6., I/7.],
- társtettesként elkövetett zsarolás büntettségében [Btk. 323. § (1), (2) bekezdés b) pont; tényállás: I/3.] és
- bűnsegédként, csoportosan elkövetett rablás büntettségében [Btk. 321. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) és c) pontja; tényállás: II/2.];

a XXVIII. rendű terheltet

- bűnsegédként elkövetett lopás büntettségében [Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pontja, (6) bekezdés b) pontja; tényállás: I/7.],
- társtettesként, csoportosan elkövetett rablás büntettségében [Btk. 321. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) és c) pontja; tényállás: II/1.] és
- bűnsegédként, csoportosan elkövetett rablás büntettségének kísérletében [Btk. 321. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a) és c) pontjai; tényállás: II/2.];

a XXXI. rendű terheltet

- bűnsegédként, bűnszövetségben elkövetett rablás büntettségének kísérletében [Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) és c) pontja; tényállás: II/3.],
- bűnszövetségben elkövetett rablás büntettségében [Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) és c) pont; tényállás: II/4.],
- lőfegyverrel, lőszerezettel visszaélés büntettségében [Btk. 263/A. § (1) bekezdés a) pont; tényállás: II/7.] és
- testi sértés büntettségében [Btk. 170. § (1) bekezdés és (4) bekezdésének I. fordulata; tényállás: II/4.];

a XXXIII. rendű terheltet

- bűnsegédként, bűnszövetségben elkövetett rablás büntettségében [Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) és c) pontja; tényállás: II/4.] és

- lőfegyverrel, lőszerrel visszaélés büntettségében [Btk. 263/A. § (1) bekezdés a) pontja; tényállás: II/8.];

a XL. rendű terheltet

- társtettesként elkövetett lopás büntettségében [Btk. 316. § (1), (5) bekezdés a) pontja; tényállás: I/5.].

Ezért

- a III. rendű terheltet - az emberölés büntettségében és lopás büntettségében, mint bűnszervezetben elkövetőt - halmazati büntetésül 17 év 6 hónapi fegyházbüntetésre és a közügyektől 10 évi eltiltásra;

- a IV. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt 3 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 3 évi eltiltásra;

- a XII. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt 3 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 3 évi eltiltásra;

- a XIV. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt 3 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 3 évi eltiltásra;

- a XV. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt 3 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 3 évi eltiltásra;

- a XIX. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt 3 év 6 hónapi fegyházbüntetésre és a közügyektől 4 évi eltiltásra;

- a XXII. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt 2 év 6 hónap fegyházbüntetésre és a közügyektől 3 évi eltiltásra;

- a XXIV. rendű terheltet - a tényállás I/1. és IV. pontja alatti zsarolás büntetést kivéve, többi bűncselekményében -, mint bűnszervezetben elkövetőt, halmazati büntetésül 18 év 6 hónapi fegyházbüntetésre és a közügyektől 10 évi eltiltásra;

- a XXV. rendű terheltet - a rablás büntetést kivéve, többi bűncselekményében -, mint bűnszervezetben elkövetőt halmazati büntetésül 18 év 6 hónap fegyházbüntetésre és a közügyektől 10 évi eltiltásra;

- a XXVIII. rendű terheltet - a lopás büntettségében, mint bűnszervezetben elkövetőt - halmazati büntetésül 8 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 8 évi eltiltásra;

- a XXXI. rendű terheltet halmazati büntetésül 10 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 10 évi eltiltásra;

- a XXXIII. rendű terheltet halmazati büntetésül 5 évi

fegyházbüntetésre és a közügyektől 5 évi eltiltásra;

- a XL. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt 3 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 3 évi eltiltásra ítélte azzal, hogy a bűnszervezetben elkövetőként elítélt terheltek feltételes szabadságra nem bocsáthatók.

Egyben a XXXIII. rendű terheltet felmentette a bűnsegédként, fegyveresen, bűnszövetségben elkövetett rablás büntetnének kísérlete miatt emelt vád alól [Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) és c) pontja; tényállás: II/3.].

Rendelkezett - lefoglalás megszüntetésével - a bűnjelekről, egy részük megsemmisítését, többinek pedig részint iratokhoz csatolását, részint kiadását rendelte el.

Kötelezte a G. Kft. magánfél részére kártérítés címén, egyetemlegesen

- a II. rendű, a XXIII. rendű, a XXVII. rendű, a XXVIII. rendű és a XXIX. rendű terheltet 72.043.000 Ft,

- a III. rendű, a XI. rendű, a XXIII. rendű, a XXVII. rendű, a XXVIII. rendű és a XXIX. rendű terheltet pedig 971.595 Ft és kamatai, valamint az államnak járó illeték megfizetésére.

A XV. rendű, XXII. rendű, XXIV. rendű, XXV. rendű és XXXIII. rendű terhelt esetében kétirányú, a IV. rendű, XII. rendű, XIV. rendű, XV. rendű, XIX. rendű, XXVIII. rendű, XXXI. rendű és XL. rendű terhelt esetében pedig védelmi fellebbezések alapján eljárta Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 2012. március 22-én meghozott Bf.86/2011/86. számú ítéletével az elsőfokú határozatot (e terheltek tekintetében) annyiban változtatta meg, hogy

- a III. rendű és a XXV. rendű terhelt esetében a rablási cselekményt rablás büntette kísérletének minősítette [tényállás: II/2.];

- a XXIV. rendű terheltnek felrótt 3 rb. zsarolási cselekményből 2 esetet minősített társtettesként elkövetettnek [tényállás: I/1. és I/3.].

Egyebekben a másodfokú bíróság ezen - a felülvizsgálattal érintett - terheltek tekintetében az elsőfokú ítéletet érdemben helybenhagyta.

II.

Az elsőfokú ítélettel megállapított - és a másodfokú bíróság által is irányadónak tartott - tényállás felülvizsgálattal érintett terheltek magatartására vonatkozó részének az eljárta bíróság általi jogi értékelése a következő.

Az elsőfokú bíróság szerint tárgyi és személyi összefüggés van a zsarolási, testi épség elleni és az olajlopáshoz kapcsolódó vagyon elleni bűncselekmények, valamint a d.-i kettős emberölés között.

Párhuzamosan történt a III. rendű terhelt és B. N. bántalmazása (2004 július, szeptember), a 2004 decemberi ún. „puffer-kapus” olajlopás, a 2005 áprilisi ún. „főkapus” és „vezetékes” olajlopás, valamint a d.-i kettős emberölés (2005 március), illetve e cselekmények előkészítése.

Középpontban az olajlopás állt, amihez kapcsolódott a többi bűncselekmény - sőt, már S. F. sértett bántalmazása (2002 szeptember) is -, bár az nem képezte bűnszervezetben elkövetés részét.

Az irányadó tényállás alapján az adott bűncselekmények vonatkozásában fennállnak a bűnszervezet megállapításának Btk. 137. § 8. pontja szerinti törvényi feltételei.

A bűnszervezet belső tagozódása - a vezetői, irányítói és ehhez kapcsolódó végrehajtói szint - erő- és érdekviszonyok mentén állt össze. Pontosán kimunkált volt a belső felépítés, a konkrét szerep, feladat.

Mindezekből levonható következtetés, hogy a bűnszervezet vezetője a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt volt. Az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű és a XXIII. rendű terhelt pedig szintén vezetői szerepet töltött be, de a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt alatti szinten.

A vezetőkhöz kötődött a végrehajtói szint. Ekként a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelthez volt köthető a XXXV. rendű terhelt, aki erőszakos eszközökkel oldotta meg a felmerülő problémákat. Ide tartozott a XXXVI. rendű és a XXXVII. rendű terhelt, továbbá a XXII. rendű terhelt, akinek feladata elsősorban a bűncselekmény útján szerzett olaj értékesítése volt, tájékoztatta a XXIV. rendű, illetőleg XXV. rendű terhelteket az eltulajdonított olaj mennyiségéről, illetőleg velük el is számolt.

Az I. rendű és II. rendű terhelthez köthető az M.-nél dolgozó XV. rendű terhelt (aki később „átállításra” került a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelthez). Hozzá kapcsolódott a XIV. rendű, a XXI. rendű, a XL. rendű, a XIX. rendű és a XX. rendű terhelt is.

A XXIII. rendű terhelthez köthető a XXVII. rendű és a XXVI. rendű terhelt. A III. rendű terhelthez pedig a XI. rendű, a XIII. rendű, a XII. rendű, a IV. rendű terhelt, s őhöz kapcsolódott az V. rendű terhelt is. A XXVIII. rendű terhelt egyaránt dolgozott az I. rendű és a XXIII. rendű terhelt irányítása alatt.

Voltak továbbá olyan személyek, akik nem tagozódtak be a bűnszervezetbe.

A kiemelt biztonsági kategóriájú M. Zrt. sérelmére elkövetett bűncselekmény-sorozat megvalósítása eleve magas szinten szervezett, széles körben összehangolt tevékenységet igényelt, aminek a tényállás szerinti bűnözői csoport maradéktalanul eleget tett.

Mindezzel tisztában voltak a bűnszervezetbe kívülről bevont terheltek (az M. Zrt. belső emberei, vagy rendőrök, avagy a kapcsolatrendszer során beszerezett egyéb személyek), akik ismeretei feltételét képezték a bűncselekmény kivitelezésének, ami szintén a szervezett elkövetést támasztja alá.

Ekként volt lehetséges éjjelente

- több ezer literes tartálykocsik bemenetele az M. Zrt. sz.-i finomítójába, és szivattyúkkal rácsatlakozás a megfelelő vezetékre,
- több forduló lebonyolítása,
- (később) a finomító területén csőcsonk kialakítása és a nyomás alatt lévő vezetékre rácsatlakozás,
- több méter vezeték lefektetése (a finomítón belül és kívül),
- a lopott üzemanyag tárolása, értékesítése.

Mindez nem valósítható meg anélkül, hogy a benne résztvevő személyek a szervezett elkövetéssel tisztában legyenek. Vonatkozik ez a IV. rendű és az V. rendű terheltekre is, akiknek szintén - már a felkérésükkor - tisztában kellett lenniük azzal, hogy szervezett csoportban tevékenykednek. Ez állapítható meg a XII. rendű, a XIV. rendű és a XV. rendű terheltek (valamint a XI. rendű, a XIII. rendű és XXI. rendű terheltek) esetében is, akik legalább 2 alkalommal vettek részt olajlopásban. Ugyancsak kétséget kizáróan megállapítható a XXII. rendű terheltek bűnszervezetben betöltött szerepe.

A XIX. rendű és XL. rendű terheltek, bár egy-egy bűncselekményben vett részt, ugyancsak tisztában kellett lenniük annak nagyságrendjével, az elkövetők szervezettségével, illetve a bűnszervezet működésével.

Az irányadó tényállás I. pontja szerinti esetekben a bűnszervezet alapvetően az olajlopást célozta, s azzal összefüggő a többi bűncselekmény - közte a d.-i emberölés - indítéka, célja. Az olajlopásokhoz szorosan kapcsolódott a III. rendű terheltek sérelmére elkövetett zsarolás és B. N. sértett bántalmazása. Az irányadó tényállás szerint utóbbi azért történt, mert a sértettnek rótták fel - az uszályos olajlopással foglalkozó - B. I. és csapata lebukását.

Mindehhez illeszkedik - a III. rendű, a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt vonatkozásában is - a két ember megölése D.-n (2005. március 31.).

A XXVI. rendű terhelt

- megbízója (általa is megjelölten) egyértelműen a III. rendű és a XXIII. rendű terhelt volt,
- a végrehajtás során kétségkívül alapvetően a XXIII. rendű terhelttel tartotta a kapcsolatot, tőle vette át az emberölésért járó pénzt.

A pénz átadás/átvétel során a XXVI. rendű terhelt jelenlétében a XXIII. rendű terhelt felhívta a III. rendű terhelteket és közölte vele a pénz átadását. A III. rendű terhelt pedig az elkövetéshez használt motor átalakítása, lemosása, illetve a gumik cseréje miatt is rátelefonált a XXVI. rendű terheltre.

Bár a XXVI. rendű terhelt nem tudott a XXIV. rendű és a XXV. rendű terheltről, mint további megbízókról, azonban a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt előzetesen tudott a bűncselekményről, sőt K. N. sértett személyéről is.

A bűncselekményt követően ugyanis a XXVI. rendű terhelt megkérdezte a XXIII. rendű terheltektől, hogy nem lesz-e baj abból, hogy az egyik sértett „K. ember” volt, mire a XXIII. rendű terhelt annyit mondott, hogy „a K.-ék is tudják, nekik nem fáj”, azaz gyakorlatilag „áldásukat adták rá”.

Következésképpen a XXIV. rendű, a XXV. rendű, valamint a III. rendű és a XXIII. rendű terhelt döntötte el a bűncselekmény elkövetését.

Az irányadó tényállás IV. pontja esetében T. L. sértett félelemként élte meg a XXIV. rendű terhelt fenyegetőzését, illetve családtagjai általi fellépését és ez indította arra, hogy a közjegyző előtt nyilatkozzon arról, miszerint a terhelt nem zsarolta meg, illetve megváltoztassa vallomását a bíróság előtt. Nem csupán a durva szóhasználatból, de nyelvtani értelmezés szerint is súlyos testi épség ellen irányuló fenyegetésre kell következtetni, ami mindenképpen alkalmas volt arra, hogy jogellenesen kényszerítse akarata elfojtására a sértettet.

A másodfokú bíróság szerint az irányadó tényállásból az elsőfokú bíróság valamennyi terhelt esetében okszerűen következtetett a bűnösségre, s a bűncselekmények minősítése - rá vonatkozó teljes körű és helytálló jogi indokolással együtt - törvényes; amit csupán három helyen kellett korrigálni:

- a tényállás IV. pontja szerinti, XXIV. rendű terhelt általi zsarolás elkövetői alakzatának helyesbítésével (ami tettesi és nem társtettesi magatartás), valamint

- a tényállás II/2. pontja szerinti (Sz. úti) rablás kapcsán - a III. rendű és a XXV. rendű terhelt vonatkozásában - a rendelkező részből kimaradt kísérletre utalás pótlásával.

A bűnszervezet léte, annak összehangolt működésére és céljára vont következtetések ténybeli alapjait a tényállás rögzíti. A tényállás I/5., I/6. és I/7. pontjában rögzített lopások minősítése is megfelel az anyagi jogszabálynak.

A III. rendű terhelt esetében nem állapítható meg az I. rendű és II. rendű terhelt általi kényszer, fenyegetés hatására elkövetés. A III. rendű terhelt ugyanis az I. rendű és II. rendű terhelt külföldre távozása ellenére is az üzemanyag-lopások aktív részese maradt, megszervezte a helyszínen a gyakorlati teendőket, utasításokat adott. A bűnszervezet céljával azonosulását igazolja a d.-i kettős emberölésben való szerepe: F. J. sértett fellépésében az olajlopás veszélyeztetését látta, akinek a megölésével ezért egyetértett.

A másodfokú bíróság egyetértett a lopási cselekményekkel okozott kár összegének megállapításával. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan következtetett a forgalmi értékre, ami megfelel az anyagi jogi szabályoknak és ítélezési gyakorlatnak. A belső árképzés, a nyilvántartási adatok ugyanis nem képezhetik értékmeghatározás alapját, s az elkövetési érték megállapítása szempontjából közömbös, ha a dolognak nincs kiskereskedelmi ára, mivel - amint jelen ügyben a krakkbenzin - a szabad forgalomban nem kapható. Ilyenkor becsléssel, az eset összes körülményének mérlegelésével kell az értéket meghatározni. Az elkövetési értéknek pedig az ÁFA összegét tartalmaznia kell abban az esetben is, ha azt nem fizették meg a költségvetésnek.

Az elsőfokú bíróság tehát - az EN-91 motorbenzinhez való használati tulajdonságai azonosságára figyelemmel - helyesen vezette le a krakkbenzin értékét az M. által forgalmazott ólmozatlan szuperbenzin árából. Helytálló a gázolaj kiskereskedelmi ára alapján megállapított kárérték is.

Törvényes az S. F. [I/1. tényállás], a III. rendű terhelt [I/3. tényállás], B. N. [I/4. tényállás] és T. L. [IV. tényállás] sérelmére elkövetett bűncselekmények minősítése is.

Az I/1. tényállásban írt cselekmény esetében - amint az elsőfokú bíróság is kifejtette - nem állapítható meg a bűnszervezetben való elkövetés, mert nem bizonyított, hogy a 2004. évi üzemanyag-lopásokra szerveződött bűnözői csoportot alkotó személyek köre már 2002-ben létrejött. S. F. bántalmazása a XXIV. rendű terhelt utasítására történt a XXIII. rendű és a XXXVIII. rendű terhelt által. Célja az volt, hogy a sértett a büntetést és az elmaradt

védelmi pénzt megfizesse. A bántalmazás hatására a követelt összeget a sértett másnap eljuttatta a XXIII. rendű terhelthez, aki azt a XXXVIII. rendű terhelten keresztül elküldte a XXIV. rendű terheltnak. A kikövetelt összegen a XXIII. rendű és XXIV. rendű terhelt megosztott.

A XXIV. rendű terhelt részt vett a sértett aktív fenyegetésében vádlott-társaival egymás tevékenységéről tudva, szándékegységben valószínűsítette meg a bűncselekményt. Ezért nem felbujtó, hanem - amint az I/3. tényállás esetében is - társtettes.

Az I/3. tényállás szerinti - a III. rendű terhelt sérelmére elkövetett - zsarolás kétségtelenül az üzemanyaglopáshoz kapcsolódik, ezért bünszervezetben elkövetett. Az irányadó tényállás szerint a sértett vérző sérüléseket szenvedett, s a vele szemben alkalmazott erőszak és fenyegetés hatására a jelentős értékű vagyonáról lemondott társai javára.

A jogtalan haszonszerzési célzat megléte szempontjából közömbös, hogy a sértett vagyonának átruházására az akaratot hajlító erőszak, fenyegetettség eredményeként később került sor. A XXIV. rendű terhelt és a XXIII. rendű, a XXXV. rendű, a XXXVI. rendű terhelt egységes akarat-elhatározással azért bántalmazták a sértettet, hogy akaratát megtörjék és vagyona átírása megtörténjen. A XXIV. rendű terhelt a III. rendű terhelten öléssel is megfenyegette, ha nem íratja át a vagyonát.

Az I. rendű és a II. rendű terhelt jelen volt a bántalmazáskor, a vagyon elvételével egyetértve, embereiken keresztül közreműködtek annak átíratásában, majd később meg is szerezték saját nevükre.

A tényállás szerint a sértett ingóságain megosztottak, cégeit a bünszervezet vezetői közösnek tekintették, a vezetéki végpontjának kiépítésénél nélkülözhetetlen kamionmosó megszerzése a már kialakult bünszervezet zavartalan olajlopási tevékenységét biztosította.

Az I/4. tényállás szerint az e.-i kamionmosó bárjában B. N. sérelmére a cselekményt bünszervezetben követte el a XXIV. rendű, a XXXV. rendű, a XXXVI. rendű és XXXVII. rendű terhelt.

A sértett bántalmazását a XXIV. rendű terhelt utasítására a XXXV. rendű terhelt és emberei - hasonlóan a III. rendű terhelt sérelmére elkövetett cselekményhez - egységes akarat-elhatározással hajtották végre. Ezért a XXIV. rendű terhelt felbujtó, társai pedig társtettesek.

A XXIV. rendű és XXXV. rendű terhelt 2004. szeptember 14-én délelőtt egyeztetette a sértett megverését, majd másnap a XXXV. rendű terhelt a XXIV. rendű terheltnak jelentette a sértett állapotát.

2004. október 22-én a XXIV. rendű terheltnek a testvérével folytatott - lehallgatott - telefonos beszélgetéséből kitűnően a sértett édesapja mindenre garanciát vállalt, csak ne bántsák a fiát.

A terhelték szándéka a sértett testi épségének súlyosabb sérelmére irányult, amit alátámaszt, hogy többen ökölrel támadták, s előre befóliázták a tetthelyet, számítva a sértett vérzésére. A konkrét indíték az volt, hogy a sértett elalvása miatt bukott meg a vízi olajlopás. Az elmaradt haszon miatti számonkérés és a megbüntetés módja kimeríti az aljas indokból elkövetést.

A IV. tényállás alatti, T. L. sérelmére elkövetett cselekmény zsarolás (és nem a védő érvelése szerinti önbíráskodás), mert a XXIV. rendű terhelt fenyegetőzésének célja kezdetektől a sértett jogtalan megkárosítása volt. Ennek érdekében hangzott el általa telefonon az élet-testi épség ellen irányuló súlyos fenyegetés, amely alkalmas volt arra, hogy akarata elfojtására kényszerítse a sértettet.

Törvényes a négy rablási tényállás jogi minősítése is azzal, hogy a II/2. tényállás szerinti rablás - eltérően az elsőfokú ítélet rendelkező részétől - kísérlet.

A K. Bank elleni, megghiúsult rablás esetében a XXXI. rendű terhelt a bank környezetének megfigyelésével, a bemenetel idejének jelzésével nyújtott segítséget az elkövetéshez, ami fizikai bűnsegély.

Az I. Bank elleni támadást a XXXI. rendű terhelt fegyveresen hajtott végre, a vagyonőrt meglőtte, ezzel maradandó fogyatékossgal járó testi sértést okozott. A XXVI. rendű terhelt a bank mellett várakozott és a feladata szerint a XXXI. rendű terheltet menekítette el a helyszínről. A XXXIII. rendű terhelt a bankot feltérképezte és azzal segítette a XXXI. rendű terhelt menekülését, hogy a megbeszélt találkozási pontnál várta.

Ugyancsak törvényes a lőfegyverrel, lőszerezettel visszaélés büntetnének minősítése [II/7., II/8. tényállás].

Helyes a két sértett sérelmére - a III. rendű, a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt által felbujtóként - elkövetett élet elleni cselekmény [I/8. tényállás] jogi minősítése is, így az előre kitervelten, nyereségvágyból, több emberen elkövetés minősítő körülményének megállapítása is.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a következők nyújtottak be felülvizsgálati indítványt:

A III. rendű terhelt védője - a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontját megjelölve - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt az olajlopási, az Sz. úti rablási cselekmények és a d.-i kettős emberölés vonatkozásában a bűnösség megállapítása miatt, büntethetőséget kizáró okra hivatkozással.

Indokai szerint a III. rendű terhelt a Btk. 26. §-a szerinti kényszer és fenyegetés hatása alatt követte el ezeket a cselekményeket. Az eljáró bíróságok azonban figyelmen kívül hagyták a tényállás I/3. pontja szerinti, a III. rendű terhelt sérelmére elkövetett bántalmazás hatását, ami a bántalmazást követő cselekmények esetében büntethetőséget kizáró ok.

Kifogásolta továbbá a bünszervezetben elkövetés megállapítását, valamint a lopási cselekmények esetében az elkövetési érték megállapításának alapját.

A XXIV. rendű terhelt védője, a XXV. rendű terhelt és védője, a XXXI. rendű terhelt védője, valamint a XXXIII. rendű terhelt a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontját megjelölve terjesztettek elő felülvizsgálati indítványt.

Indokaik szerint a Be. 373. § (1) bekezdés II. pontjának b) alpontjában írt feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés történt. Az elsőfokú bíróság tanácsának elnöke és másik hivatásos bíró tagja ugyanis eljárta az ügy nyomozati szakaszában az ügy terheltjei előzetes letartóztatásának meghosszabbítása tárgyában, ami nyomozási bírói tevékenység, s ezért a Be. 21. § (3) bekezdés a) pontjában írt kizárási ok megvalósult.

A XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt védői ezenkívül hivatkoztak a Be. 373. § (1) bekezdés III. pontjának a) alpontjára is. Álláspontjuk szerint az indokolási kötelezettség megsértését jelenti, hogy az ítéleti tényállás nem tartalmazza, hogy a XXIII. rendű terhelt az F. J. és K. N. sértett megölésére adott megbízást visszavonta [I/8. tényállás]. Az ítélet nem adja indokát annak, hogy a tényállásban miért nem szerepel az ölésre adott megbízás - a XXVI. rendű terhelt egyébként aggálytalannak tartott vallomása szerinti - visszavonása.

E körülmény a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt bűnössége megítélésénél perdöntő. Ha ugyanis ők a bünszervezet olyan vezetői voltak, akik nélkül lényeges döntés nem volt meghozható, akkor a XXIII. rendű terhelt visszavonó nyilatkozata is tőlük eredt. Miután pedig a visszavonást követően végrehajtott cselekmény tényállása

nem tartalmaz terhükre büntetőjogi felelősségre vonás alapjául szolgáló megállapítást, a bűnösségük megállapítása törvénysértő.

Mindamellett az a körülmény, hogy a XXIV. rendű terhelt F. J. megölésével egyetértett, K. N. megölését pedig nem ellenezte, nem támasztja alá a bűnsegédi elkövetés megállapítását.

A XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt javára előterjesztett felülvizsgálati indítványok a többi felrótt bűncselekmény esetében is sérelmezték a bűnösség megállapítását. A XXIV. rendű terhelt esetében az indítvány az olajlopások kapcsán hivatkozott arra, hogy a tényállás csak azt tartalmazza, miszerint a terhelt részesült a bevételből, valamint társát felszólította, hogy az olajlopások időpontjáról ne tájékoztassa a II. rendű terheltet, illetőleg a vezetékes olajlopás kapcsán disznóvágást helyezett kilátásba a kivitelezés befejezése esetére.

A XXXIII. rendű terhelt felülvizsgálati indítványában szintén hivatkozott a Be. 373. § (1) bekezdése III. pontjának a) alpontjára. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, mivel a II/4. és a II/8. alatti tényállás esetében a bűnösséget csupán a XXVI. rendű terhelt vallomása alapján - más bizonyíték nélkül - állapította meg, s figyelmen kívül hagyta a XXXIII. rendű terhelt védekezését is.

A rablás bűncselekménye kapcsán [II/4. tényállás] kitért arra, hogy az elsőfokú bíróság által megállapítottakkal ellentétben nem volt ráutalva senkire, nem lakott együtt a többi terhelttel és az anyagi helyzete is olyan volt, amely nem indokolta a bűncselekmény elkövetését.

A IV. rendű, a XII. rendű, a XIV. rendű, a XIX. rendű terhelt védője, továbbá a XV. rendű terhelt védője, valamint a XXII. rendű és a XXVIII. rendű terhelt felülvizsgálati indítványában egyaránt a bűnszervezetben elkövetés megállapítását, valamint a lopási cselekmények esetében az elkövetési érték megállapításának módját kifogásolta.

A XL. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványában a bűnösség megállapítását kifogásolta, sérelmezve a számítástechnikai szakértői vélemény, mint bizonyíték kirekesztését. A XL. rendű terhelt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és b) pontját megjelölve és védőjéhez csatlakozva - nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

Indokai szerint az ítélet megalapozatlan, hiányos, téves, iratellenes indokolást tartalmaz. A szakértői vélemény kirekesztésén túlmenően kifogásolta az eredeti felvétel meglétének hiányát, ugyanis nem VHS, hanem digitális felvétel készült.

Álláspontja szerint fizikai képtelenség a pufferkapu kinyitása és az attól 1 kilométerre lévő másik kapunál a kamera kitakarása.

Felülvizsgálati indítványt terjesztett továbbá elő a XXXIX. rendű terhelte védője.

A Legfőbb Ügyészség

- a BF.2129/2012. számú átiratában a III. rendű, a XXIV. rendű, a XXV. rendű és a XXXI. rendű terhelte javára benyújtott felülvizsgálati indítványokat részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta, a BF.2129/2012. és BF.3227/2012/1-I. számú átirataiban a XL. rendű terhelte javára benyújtott felülvizsgálati indítványokat törvényben kizártnak tartotta és egyaránt elutasításukat indítványozta;

- a BF.2129/2012. számú átiratában a IV. rendű, a XII. rendű, a XV. rendű, a XIX. rendű, a XXII. rendű terhelte, a BF.3227/2012. számú átiratában a XIV. rendű és a XXVIII. rendű terhelte, a BF.3227/2012/1-I. számú átiratában pedig a XXXIII. rendű és a XXXIX. rendű terhelte javára benyújtott felülvizsgálati indítványokat egyaránt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta és a terheltek tekintetében a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

A Kúria a felülvizsgálati ügyeket egyesítette, az ügyben a Be. 420. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, melyen a XXXIX. rendű terhelte ügyét elkülönítette.

A nyilvános ülésen a védők és a terheltek a felülvizsgálati indítványt fenntartva, azzal egyező tartalommal szólaltak fel. Az ügyész az írásbeli nyilatkozataiban foglaltaknak megfelelő felszólalásában valamennyi terhelte tekintetében a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

IV.

A XIX. rendű terhelte védője, valamint a XL. rendű terhelte és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványok a következők szerint alaposak.

A többi felülvizsgálati indítvány nem alapos.

1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ítélettel szembeni jogi - és nem pedig ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okból vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 423. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a

jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható; felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bek., 388. § (2) bek.].

Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve mértékének vitatására. A jogkövetkeztetések - így a bűnösség megállapításának - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A felülvizsgálati indítványok kapcsán előrebocsátja a Kúria, hogy - a bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve [Alaptörvény 26. cikk (1) bek.];

- a Kúria a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz [Alaptörvény 25. cikk (3) bek.; 2011. évi CLXI. tv. 24. § (1) bek. c) pont];

- a jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező [2011. évi CLXI. tv. 42. § (1) bek.];

- jogegységi eljárásnak van helye - a Kúria elnöke, kollégiumvezetője, illetve helyetteseik, valamint az ítélőtábla elnöke, a Kúria tanácselnöke, a legfőbb ügyész indítványozása esetén kötelezően -, ha a Kúria ítélező tanácsa el kíván térni közzétett elvi bírói határozattól, vagy elvi bírósági döntéstől [2011. évi CLXI. tv. 32. § (1) bek. b) pont, 33. § (1) bek.];

- a felülvizsgálati indítványt - a Be. 416. § (1) bekezdésének e) és f) pontjában meghatározott esetek kivételével - a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni [Be. 423. § (2) bek.].

Ehhez képest a Kúria a Be. 423. § (2) bekezdésén túlmenően kizárólag az ítélezési - különösen jogegységi határozatban, elvi bírósági határozatban, elvi bírósági döntésben megnyilvánuló - gyakorlatot vette alapul. A jogegységi határozat kötelező ereje az Alaptörvényen nyugszik; az elvi bírósági határozat és elvi bírósági döntés jelentősége pedig abban áll, hogy a benne kifejtett jogi tartalomtól eltérni kizárólag jogegységi határozat útján lehet.

A Kúria eljáró tanácsa azonban a felülvizsgálati indítványok kapcsán, egyik jogkérdés esetében sem tartotta szükségesnek jogegységi eljárás indítványozását, s utóbbi más jogosult által sem történt.

Másfelől a felülvizsgálat intézménye nem rendes, hanem jogerő utáni, rendkívüli jogorvoslat. Ebből következően a rendes jogorvoslathoz - a fellebbezéshez - képest korlátozottabb terjedelmű a felülbírálati, s az ahhoz igazodó revíziós jogkör, a jogerős ügydöntő határozat korrekciós lehetősége tehát szűkebb körű.

A felülvizsgálat nem az ítélet ténybeli hibáinak kiküszöbölését szolgálja - erre ugyanis a perújítás intézménye lehet hivatott -, hanem bizonyos törvényi keretek közötti jogi korrekciós mechanizmus; emellett a legalapvetőbb eljárási hibák kiküszöbölésének az eszköze.

Erre egyértelműen utal a Be. 423. § (1) bekezdésének a rendelkezése, amely szerint felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó és a *felülvizsgálati indítványban* a jogerős ügydöntő határozat tényállása nem is támadható.

Ez azt jelenti, hogy a jogerős határozat ténybeli megalapozottsága a felülvizsgálati eljárásban nem tehető vitássá. A Kúria a felülvizsgálat okait kizárólag a jogerős ügydöntő határozatban rögzített tények alapulvételével vizsgálhatja, függetlenül e tényállás megalapozott vagy esetleg megalapozatlan voltától.

A tényálláshoz kötöttség - a tényállás érinthetetlensége - azt is jelenti, hogy a jogi felülbírálat során csak azok a tények vehetők tekintetbe, amelyeket a jogerős határozat tényként tartalmaz; azok az esetleges tények figyelmen kívül maradnak, amelyeket a tényállás (akár kifogásolható módon) nem rögzít.

A felülvizsgálat korlátozott hatóköre nem csak ténybeli korlátozottságot, hanem szigorú indítványhoz kötöttséget is jelent. Felülvizsgálat - a Be. 423. § (4) és (5) bekezdésből - következően:

- csak a jogosultság (Be. 417. §) keretei között előterjesztett *felülvizsgálati indítvány* alapján és az indítvánnyal érintett terheltek nézve folytatható le;
- csak a jogerős ügydöntő határozat indítványban megtámadott részeire folytatható le; és
- csak a *felülvizsgálati indítványban* felhozott felülvizsgálati ok alapján folytatható le; mégis azzal az eltéréssel, hogy a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott okból - tehát az ún. feltétlen eljárási szabálysértések megállapítása tekintetében - a Kúria hivatalból is köteles a támadott határozatot felülbírálni.

2. Mindezek következtében a felülvizsgálat nem érinti

- az I/1. tényállás szerint S. F.,
- az I/3. tényállás szerint a III. rendű terhelt,

- a IV. tényállás szerint T. L.
sérelmére elkövetett (megvalósult) cselekményt.

E cselekményeket ugyanis a *felülvizsgálati indítványok* előterjesztői nem érintették, e cselekmények felülvizsgálatára arra jogosulttól származó indítvány nincs.

A XXIV. rendű terhelt - felszólalásában - ugyan sérelmezte a IV. tényállás alapján felrótt cselekményt, azonban esetében kizárólag védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, ami a tényállás e részére nem vonatkozott.

Az I/3. tényállásban írt, a III. rendű terhelt sérelmére elkövetett cselekmény elbírálását a terhére rótt más bűncselekményekkel összefüggése folytán érintette a felülvizsgálati indítvány. A Be. 417. § (1) bekezdés alapján azonban a sértett nem - illetőleg csak magán- vagy pótmagánvádlóként - jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására. Következésképpen a megtámadott határozat e része sem képezhetette felülvizsgálat tárgyát.

3. A *felülvizsgálati indítványok* túlnyomó többsége a Be. 423. § (1) bekezdése szerinti törvényi tilalom ellenére közvetlenül vagy közvetetten, a bizonyítékok értékelését kifogásolva a tényállás megalapozottságát vagy a tényállás megalapozottságát is támadta. Eltérő tényekre hivatkozva fejtette ki azon jogi álláspontját, hogy anyagi jogsértéssel került sor a bűnösség megállapítására, a cselekmények minősítésére és - a bűnszervezetben elkövetés megállapításával összefüggésben - a büntetés kiszabására. Ezek az érvek - függetlenül alaposságuktól vagy alaptalanságuktól - érdemi felülbírálathoz szintén nem vezethettek.

Nyilvánvalóan a tényállás támadását jelentette az olajlopások esetében az elkövetési érték ítéleti megállapításának vitatása a IV. rendű, XII. rendű, XIV. rendű és XIX. rendű terhelt védője, valamint a III. rendű és a XV. rendű terhelt védői részéről.

Az I/5. tényállás (ún. pufferkapus olajlopás) és az I/6. tényállás (ún. főkapus olajlopás) ugyanis egyértelműen rögzíti az elkövetési értéket, aminek támadása ekként nem megengedett.

Az indítványok szerint az elkövetés tárgya a kereskedelmi forgalomban nem kapható krakk-benzin volt, így az elkövetési értéket annak belső elszámolási ára alapulvételével kellett volna megállapítani, s ehhez képest a IV. rendű, a XII. rendű, a XIV. rendű és a XV. rendű terhelt folytatólagos egységként értékelt lopási cselekménye enyhébben - a Btk. 316. § (6) bekezdés b) pontja szerint jelentős értékre üzletszerűen elkövetettként - minősül. Ez azonban az irányadó tényállástól eltérő körülmények alapulvételét

jelentené, ami felülvizsgálat tárgyát nem képezheti, érdemi felülbírálatot nem eredményezhet.

Mindazonáltal a Kúria érdemben is egyetért az elkövetési érték kapcsán - az elsőfokú ítélet 321-322. oldalán - kifejtettekkel.

Következetes ítélkezési gyakorlat, hogy vagyon elleni bűncselekmény esetében az elkövetési tárgy értéke szerinti minősülés alapja főszabályként az elkövetéskori kiskereskedelmi, fogyasztói ár. Tehát az elkövetési érték a forgalmi érték, ami az ÁFÁ-val, fogyasztási adóval növelt kiskereskedelmi árnak felel meg.

Ennek indoka, hogy a károsult vagyona annyival lett kevesebb, amennyiért az eltulajdonított dolgot megvásárolhatja, amire a kiskereskedelmi forgalomban nyílik általános lehetőség. Ha a dolog nem tárgya kiskereskedelmi forgalomnak, akkor a más hasonló rendeltetésű és hatásfokú, a kiskereskedelembe megvásárolható áru fogyasztási árát kell alapul venni (BJD 1370.).

Messzemenő figyelemmel volt erre az eljáró bíróság, amikor - szakértő bevonásával - az elkövetési értéket meghatározta.

Ehhez képest miután a krakk-benzin, mint közbenső termék nem volt forgalmazott, annak az M. Zrt.-n belüli, belső elszámolást szolgáló (vagyis nem valóságos forgalmi viszonyokat tükröző) ára az elkövetési érték megállapításának alapja nem lehet.

A XXXIII. rendű terhelt lőfegyverrel visszaélés vádja alóli felmentését célzó indítványa ugyancsak eltérő tényállásra alapított.

A II/8. tényállás ugyanis egyértelműen rögzíti, hogy a XXXIII. rendű terhelt beszerzett egy parabellum típusú lőfegyvert, amelynek tartásához engedéllyel nem rendelkezett. A lőfegyver ugyan nem került elő, a szakértő azonban a rendelkezésre álló adatok szerint a parabellum fegyvert lőfegyvernek minősítette. E tekintetben nem perdöntő a fegyver működőképességének kérdése, javítandósága, a XXXIV. rendű terhelt ugyanis a javítást végrehajtotta.

Szintén megalapozatlanságra - felderítetlenségre - vonatkozó (ekként törvényben kizárt) a XXXIII. rendű terhelt további kifogása, miszerint az I. Bank sérelmére elkövetett rablási cselekmény esetében a nyomozás során nem ellenőrizték a felhozott alibijét, pedig a mobiltelefon cellainformációi beszerzésével egyszerű lett volna [II/4. tényállás].

A XXII. rendű terhelt is a tényállás megalapozottságát támadta *felülvizsgálati indítványában*, amikor arra hivatkozott, hogy téves az orgazdaságban bűnösségének megállapítása, mert szakértői

vélemény igazolja, hogy az általa bérelt E. telepen a föld alatti tartályokban sohasem volt kőolajszármazéknak megfelelő anyag.

Felülvizsgálatban azonban a bizonyítékok figyelembevétele, mikénti értékelése közömbös. Ezek a kifogások nem a jogkövetkeztetések, hanem azok ténybeli alapjának helytelenségére vonatkoznak, ami pedig - jogerő után - nem felülvizsgálat, hanem perújítás tárgyát képezheti.

Mindazonáltal - az iratokból kitűnően - a XXII. rendű terhelt a nyomozás során ténybelileg tagadta a terhére rótt cselekményt, majd tárgyaláson is azt vallotta, hogy nem volt tudomása az általa bérelt E. telepen földbe süllyesztett tartályokról [nyomozati irat I/11. kötet 429., 441. oldal; Pest Megyei Bíróság 7.B.81/2006/281. irat 755. oldal]. Ehhez képest az ítéleti ténymegállapítások a XXII. rendű terhelt társainak vallomásán alapultak. Következésképpen a felülvizsgálati indítvány hivatkozása egyértelműen bizonyításfelvételre, bizonyítékok mikénti értékelésére vonatkozik, s eltérő tényállás megállapítását célozta.

Megjegyzni továbbá a Kúria, hogy a poligráf nem bizonyítási eszköz a Be. rendszerében. A bizonyítási eszköz a bizonyíték forrása, az, aminek révén megismerhető a bizonyíték. Ekként a tanú, terhelt személye a bizonyítás eszköze, és a tanú, a terhelt vallomása a bizonyíték. Poligráf útján pedig valójában nem a bizonyíték (a vallomás tartalma) válik megismerhetővé (az poligráf nélkül is megismerhető), hanem a vallomástevő személyi hitelessége, szavahihetősége válik megítélhetővé. Utóbbi azonban csupán segédlet, segíti az orientálást, mivel a vallomás szabad értékelés tárgya [Be. 78. § (3) bek.]. Ennélfogva a poligráffal összefüggő hivatkozások felülvizsgálatban közömbösek.

Ehhez kapcsolódva azok az indítványok, amelyek a bizonyítékok mikénti értékelését, a bizonyítás törvényességét támadják, valójában közvetett formában a tényállás támadásaként értékelendők. Kétségtelen ugyanis, hogy a bíróság a bizonyítékokat értékelő tevékenysége révén állapítja meg a tényállást. A bizonyítékok értékelésére vonatkozó eljárási szabályok - így a Be. 78. § (3)-(4) bekezdés - megsértése pedig nem olyan eljárási szabálysértés, amely a felülvizsgálati eljárásra okot adó szabálysértések kimerítően felsorolt listájában szerepelne. Ugyanez vonatkozik a Be. 192. § esetleges sérelmére, az ügyek egyesítésének kifogásolására.

A bizonyítékok értékelésének támadása (s ezen keresztül az ítéleti tényállás kétségesse tétele) tehát eljárási szabálysértés címen sem ad alapot érdemi felülvizsgálatra; miként az sem, hogy az eljárási bíróság nem rekesztette ki az ún. együttműködő XXVI. rendű terhelt vallomását.

A XL. rendű terhelt részéről a bizonyítékértékelésen keresztüli támadás annak a vitássá tétele, hogy az I/5. tényállás szerinti (pufferkapus) olajlopás során egyike volt azoknak a személyeknek, akik a telepre behajtó-kihajtó - a lopott olajat elszállító - kamionok előtt nyitották-csukták a pufferkaput. Ezt a tényállás egyértelműen rögzíti [elsőfokú ítélet 104. o.].

Ehhez képest pedig a bizonyítékok mikénti értékelését kifogásolta az arra való hivatkozás, miszerint az eljáró bíróság indokolatlanul rekesztette ki az informatikus szakértő véleményét, tévesen értékelte a kapunyitást-zárást rögzítő digitális kamerafelvételt, és vette alapul a terhelt-társak vallomását.

A III. rendű terheltet illetően szintén téves bizonyítékértékelést sérelmező kifogás a XXVI. rendű terhelt vallomásának - a Be. 78. § (4) bekezdésében írt okból, tehát a bizonyítékszerzés törvénytelenége címén történő - kirekesztendőségére hivatkozás azon az alapon, miszerint a XXVI. rendű terhelttel a törvényi tilalom ellenére kötöttek vádalkut, s vallomásai egyébként is következetlenek.

Hasonlóképpen végső soron az irányadó tényállás támadása a II/2. tényállás szerinti (Sz. úti) rablást illetően az arra való hivatkozás is, hogy téves bizonyítékértékelés eredménye annak ítéleti tényként rögzítése, miszerint a III. rendű terhelt tudtával és közreműködésével már folyt ennek a rablási cselekménynek tervezése, miközben a III. rendű terheltet az I/3. tényállás szerint bántalmazták.

A XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt védői részéről a tényállás meg nem engedett támadásaként kell értékelni az I/8. tényállás (d.-i emberölés) kapcsán az ún. négyes találkozáson a XXV. rendű terhelt részéről elhangzott „a P.-t végleg el kell utaztatni” kijelentés tartalmára vonatkozó fejtegetéseket.

E mondat jelentéstartalmát ugyanis az ítélet tényként megállapítja: egyértelműen rögzíti, miszerint a kijelentésen a sértett megölését kellett érteni. Ez a jelentéstartalom egyébként abból is következik, hogy a feladat végrehajtását a XXV. rendű terhelt a XXIII. rendű terheltre bízta „az ő dolga lesz” kijelentéssel; aki ennek alapján az ölés megszervezését kezdte meg, és nem az „utaztatást”. Az irányadó tényállás szerinti későbbi események és kijelentések tehát visszaigazolják, hogy a „végleg elutaztatást” mindenki F. J. sértett megöléseként értette.

Egy kifejezés, kijelentés jelentéstartalma általában egyértelmű. Amennyiben azonban az adott kifejezés, kijelentés (illetve használata) többes vagy az általánostól eltérő jelentéstartalmat hordoz (az általánostól eltérő jelentéstartalommal felruházott),

akkor értelemszerűen nem csupán maga a kifejezés, kijelentés ténye, hanem annak különváló jelentéstartalma is bizonyítás tárgya, aminek eredménye tényállásban rögzítendő. Ilyenkor tehát az elhangzott kijelentés és annak jelentéstartalma egyaránt ténybeli alapja a további ténybeli vagy jogi következtetésnek. Ellenkező esetben valóban önkényes lenne egy (az általánostól eltérő jelentéstartalmú) kifejezés, kijelentés ténybeliségének alapulvétele, illetve értékelése.

Jelen esetben tehát egyaránt bizonyítás tárgyát képezte a kijelentés megtörténte, valamint a tartalma. A bizonyítás eredményeként pedig az eljárás bírósága egyaránt tényként rögzítette a kijelentés megtörténtét és a kijelentés jelentéstartalmát. Utóbbi is ténymegállapítás tehát, aminek vitatása a bizonyítékok mikénti értékelésének, s azáltal az irányadó tényállásnak támadása.

4. Több felülvizsgálati indítványt alapítottak a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt felülvizsgálati okokra, tehát olyan, a Be. 373. § (1) bekezdésében meghatározott feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértésre, amely a támadott jogerős határozat hatályon kívül helyezését, az eljárás megszüntetését, illetve az eljárás bírósága új eljárásra utasítását teszi szükségessé.

A XXIV. rendű, a XXV. rendű, a XXXI. rendű és a XXXIII. rendű terhelt érdekében előterjesztett indítványok egyaránt arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú eljárás során kizárt bíró hozott ítéletet, mivel az eljárás öttagú tanács elnöke és hivatásos bírása a nyomozati szakban egyes terheltek előzetes letartóztatásának egy éven túli meghosszabbítása során nyomozati bíróként járt el.

Emellett a XXXIII. rendű terhelt védője a II/8. tényállás szerinti lőfegyverrel és lőszerrel visszaélésnek értékelt cselekménnyel kapcsolatban a törvényes vád hiányára is hivatkozott.

A III. rendű, a XXXI. rendű, a XXXIII. rendű, a XXII. rendű, továbbá a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt érdekében előterjesztett felülvizsgálati indítványok az indokolási kötelezettség érdemi felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező megsértésére is hivatkoztak és az eljárás bíróságok ítéletének hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását célozták.

Az eljárási szabálysértésre vonatkozó e kifogásokat a Kúria egyaránt alaptalannak találta.

A kizárt bíró eljárására vonatkozó kifogás minden esetben arra nem jogosulttól származó indítvány volt. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a felülvizsgálati indítvány benyújtója csak a törvényben erre alanyi

jogosultsággal felruházott személy lehet. Az sem kétséges, hogy csak annak a terheltnek a cselekményével kapcsolatban lehet hivatkozni anyagi jogszabálysértésre, akire nézve indítványtételi alanyi jogosultság van, tehát az arra jogosult nem hivatkozhat olyan anyagi jogszabálysértésre, amely más terhelt cselekményének jogi megítélésére vonatkozik. Ez értelemszerűen következik a Be. 417. §-ának a felülvizsgálati jogosultságot szabályozó rendelkezése, valamint a felülvizsgálat irányát, terjedelmét szabályozó 423. § (4) bekezdésének egybevetéséből.

Ugyanez a helyzet a felülvizsgálatra alapul szolgáló eljárási szabálysértések esetében is. Az indítványozó jogosultsága csak olyan eljárási szabálysértésre vonatkozik, amely konkrétan és közvetlenül annak a terheltnek az eljárásjogi helyzetével kapcsolatos, akinek érdekében az indítványt benyújtották. Tehát eljárási szabály megsértése címén felülvizsgálati indítvány benyújtására az jogosult, aki a kifogásolt eljárási szabálynak nem csupán címzettje, hanem a szabály alkalmazásának (illetve nem alkalmazásának) konkrét érintettje.

Az iratokból megállapítható (és egyébként sem vitatott), hogy az alapügy felülvizsgálati indítványokkal nem érintett - tehát más - terheltjei esetében történt, hogy az alapügyben első fokon eljáró bírói tanács elnöke, illetve a hivatásos bírása a nyomozás során az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbításáról határozott.

Következésképpen a felülvizsgálati indítványoknak a bírák kizárására - ilyen indokkal - történt hivatkozása nem jogosulttól származó. Ebben az értelemben foglalt állást a 2013.B.2. számú Büntető Elvi Határozat is, amikor kimondta: felülvizsgálat az erre alapul szolgáló bármely ok esetén csak arra a terheltre folytatható le, akinek javára vagy terhére az indítványt az arra jogosultak benyújtották.

Ugyanakkor a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján a Kúria a felülvizsgálati indítvány tartalmától függetlenül is köteles a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt okból, tehát a feltétlen eljárási szabálysértések tekintetében a felülvizsgálatot lefolytatni. Ennek eredményeképpen a Kúria arra a megállapításra jutott, hogy a szóban levő bírák tekintetében a Be. 373. § (1) bekezdés II. pontjának b) alpontjában megállapított eljárási szabálysértés, miszerint az ítélethozatalban a törvényben kizárt bíró vett részt, nem állapítható meg. Ennek indokai a következők:

A Be. 21. § (3) bekezdés a) pontja szerint a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben nyomozási bíróként járt el.

A Be. 207. § (1) bekezdése alapján nyomozási bíró az a bíró, akit a

vádirat benyújtása előtti bírósági feladatok elsőfokú ellátására a törvényszék elnöke kijelöl.

A nyomozás során a kényszerintézkedés tárgyában való döntés általában a nyomozási bíró feladata, azonban a Be. 131. §-a - nyilvánvaló garanciális okból - kivételes szabályként úgy rendelkezik, hogy a vádirat benyújtása előtt az előzetes letartóztatás elrendelését követő egy éven túl e kényszerintézkedés meghosszabbításáról már nem a kijelölt nyomozási bíró, hanem a törvényszék egyesbírája határoz, mégpedig a nyomozási bíróra vonatkozó eljárási szabályok szerint.

E rendelkezésből pedig egyenesen az következik, hogy a kényszerintézkedés egy éven túli meghosszabbítása során az erről rendelkező törvényszéki egyesbíró nem nyomozási bíró, tehát az ügy későbbi elintézéséből a Be. 21. § (3) bekezdés a) pontja alapján nem kizárt.

Ezt a törvényértelmezést mellesleg alátámasztja az a törvényi kitétel is, hogy az egy éven túli meghosszabbítás során az egyesbírónak a nyomozási bíróra vonatkozó szabályok szerint kell eljárnia. Ha ugyanis a törvényszék egyesbírája az egy éven túli meghosszabbítás során nyomozási bíró lenne, szükségtelen lenne a törvényben ez az utalás, hiszen az nyilvánvaló, hogy a nyomozási bíró a rá vonatkozó szabályok szerint jár el.

Ebben az értelemben foglalt állást egyébként az adott kérdésben a 2013.B.1. számú Büntető Elvi Határozat is, miszerint a törvényszék egyesbírája az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbítása tárgyában nem nyomozási bíróként dönt, nem a nyomozási bíró feladatát látja el, így ez okból az ügy érdemi elbírálásából nincs kizárva.

Volt továbbá olyan védelmi hivatkozás, miszerint a Legfelsőbb Bíróság Bfv.III.427/2012/7. számú végzése ellen - ami 2013.B.1. számú elvi határozatként lett közzétéve - alkotmányjogi panaszt nyújtottak be, ami tény. Megjegyzi azonban a Kúria, hogy ugyanakkor tény az is, hogy az Alkotmánybíróság a benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasította [3077/2013. (III. 27.) AB végzés].

Másrészt annak a védelmi hivatkozásnak sincs jelentősége, hogy esetileg előfordult, miszerint az egy éven túli hosszabbításról rendelkező törvényszéki egyesbíró „nyomozási bíróként” írta alá a határozatát. Ez legfeljebb technikai jellegű elírás, ettől az aláírástól az egyesbíró nyilvánvalóan nem vált nyomozati bíróvá, s az ügy elintézéséből kizártsága sem állapítható meg.

Végül védelmi oldalon felmerült, hogy az első fokon eljáró tanács hivatásos bírái, akik az előzetes letartóztatás egy éven túli

meghosszabbításáról döntöttek és határozatukban tényállást is megállapítottak, valójában nem voltak pártatlan bírónak tekinthetők.

Kétségtelen, hogy az ügynevezett abszolút, mérlegelést nem tűrő kizárást eredményező ok hiánya esetén is lehetősége volt az eljárás résztvevőinek arra, hogy a bíróval szemben elfogultsági kifogást terjesszenek elő [Be. 21. § (1) bekezdés e) pont]. Erre azonban az eljárás során nem került sor. Ebből az is következik, hogy a jogerős határozathozatalt követően az eljárás bírók elfogultság miatti kizártságára hivatkozni nem lehet.

A törvényes vád hiányára hivatkozott a XXXIII. rendű terhelt védője a II/8. tényállási pontban írt cselekménnyel kapcsolatban. Indokai szerint a nyomozás során a XXXIII. rendű terheltet nem gyanúsították meg a lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés, ezért e bűncselekmény miatt emelt vád nem törvényes.

A felvetés alaptalan. A Be. 2. § (2) bekezdése szerint a törvényes vád fogalmi ismérve, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt kezdeményezi a bíróság eljárásának lefolytatását. Következésképpen a vád törvényessége nem kötött a nyomozás törvényességéhez, attól teljesen független.

Ezt az elvet fejtette ki egyébként a 2012.B.31. számú Büntető Elvi Döntés is, miszerint a nyomozás során elkövetett esetleges eljárási szabálysértések nem vezetnek a törvényes vád hiányához. Az a nyomozati hiba, hogy a bűncselekményre vonatkozó megalapozott gyanú ellenére elmarad a gyanúsítás, nem zárja el az ügyészt attól, hogy a nyomozás anyagát értékelve a megalapozott gyanú folytán olyan személlyel szemben is vádat emeljen, akit a nyomozásban nem gyanúsítottak meg. A XXXIII. rendű terhelt tekintetében a lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntettét tehát az eljárás bíróságok törvényes vád alapján állapították meg.

Az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozásokat illetően a Kúria előrebocsátja, hogy ezt a felülvizsgálati okot a 2006. évi LI. számú törvény emelte be az ügynevezett feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések közé. Ezzel a hagyományos, mérlegelést nem igénylő abszolút eljárási szabálysértések felsorolásához egy olyan szabálysértés is társul, amelynek megállapítása bírói mérlegelést igényel. Nevezetesen annak megítélése, hogy az indokolási kötelezettség nem teljesítése mikor teszi felülbírálatra alkalmatlanná az ítéletet, a bírói megítéléstől függ.

Az intézmény bevezetése óta az ítélezési gyakorlat kidolgozta a mérlegelés szempontjait. Eszerint az indokolási kötelezettség

megsértése nem az indokolás bármely elemének hiányát, hibáját jelenti, hanem annál szűkebb terjedelmű. Az apróbb, kisebb jelentőségű indokolási hiányosságok relatív eljárási szabálysértésként felülvizsgálat alapjai nem lehetnek. A törvény ugyanis csak a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása tekintetében elmulasztott indokoláshoz fűzi a hatályon kívül helyezés következményét [BH 2012/32.].

Az indokolási kötelezettség megsértése tehát akkor eredményez felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a támadott határozat indokolása tény- vagy jogkérdés kapcsán olyan mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg, mire alapozta a bíróság a döntését [BH 2010/117.]. Az indokolási kötelezettség feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező megsértése nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozatból kitűnik az eljáró bíróság tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel kapcsolatban mire alapozta. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye azonban kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának a felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása [BH 2013/10.].

Tehát az indokolási kötelezettség felülbírálatra alkalmatlanságot eredményező megsértését határozottan el kell különíteni az ítélet ténybeli megalapozottságától vagy megalapozatlanságától, és ez utóbbit eredményező bizonyítékértékelési hibáktól. Az indokolási kötelezettség akkor teljesül, ha az ügydöntő határozat tartalmazza a határozatok indokolásának törvényben felsorolt kellékeit, és azok alapján pontosan nyomon követhető a bíróság tényleges értékelő tevékenysége. Megállapítható, hogy az érdemi döntés szempontjából jelentős, mely bizonyítékot a bíróság miért vetett el vagy miért fogadott el. Az értékelő tevékenység eredménye, annak érdemi helyessége vagy helytelensége azonban már nem az indokolási kötelezettség teljesítésének a kérdése, hanem az ítélet megalapozottságát érintő kérdés, ami az előzőekben kifejtettek szerint a felülvizsgálati eljárásban vitássá nem tehető.

Az ismertetett követelményeknek az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása mindenben megfelel. Az ítéletből világosan nyomon követhető a mérlegelési tevékenység folyamata.

Éppen ezért helyes a legfőbb ügyész indítványának az a kitétele, hogy a védelem az indokolási kötelezettség feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező megsértése címén kerülő úton a bizonyítékok értékelésének az eredményét, az értékelés tartalmi-logikai összefüggéseit, ezen keresztül pedig az ítéleti tényállást támadta.

Ez a kerülő út pedig nem törvényes kerülő út - erre a XXV. rendű terhelt védője tévesen hivatkozott - mert a Be. 423. § (1) bekezdésébe írt tényállástámadási tilalommal ellentétes.

A felülvizsgálati indítványok az indokolási kötelezettség megsértése címén kivétel nélkül a bizonyítékokat értékelő tevékenység érdemét kifogásolták.

E körben a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt védői arra hivatkoztak, hogy az eljáró bíróságok indokolás nélkül hagyták, miért nem állapították meg tényállásként a d.-i emberölés kapcsán (I/8.), hogy a cselekményt megelőzően egy-két nappal a XXIII. rendű terhelt visszavonta az ölésre vonatkozó megbízását, jóllehet ezt a körülményt a XXVI. rendű terhelt egyébként elfogadott vallomása tartalmazza.

Az eljáró bíróságok nem állapították meg ezt a tényt, tehát az ítéletük etekintetben hiányos, azaz legfeljebb megalapozatlan lehet, ami a felülvizsgálat során nem érinthető. A ténymegállapítás elmaradásáról való hallgatás az ítéletben azonban az indokolási kötelezettség olyan szintű elmulasztása csupán, amely relatív eljárási szabálysértés, mert nem eredményez a támadott határozatok tekintetében felülbírálatra alkalmatlanságot.

A Kúria messzemenően egyetértett továbbá ebben a kérdésben a Legfőbb Ügyészség írásbeli és nyilvános ülésen is kifejtett álláspontjával. Nevezetesen azzal, hogy a visszavonás kérdése jogi jelentőség nélküli.

Nem vonható ugyanis következtetés az irányadó tényállásból arra, hogy XXIII. rendű terhelt részéről az ölési megbízás időleges visszavonására azért került sor, mert megbízói - a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt - részéről szándékváltozás történt volna, azaz a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt visszavonta volna a korábban a XXIII. rendű terheltnek az ölési cselekményre adott végrehajtási utasításokat.

Ellenben a történeti tényállásból az derül ki, hogy az emberölés végrehajtását hosszabb tervezgetés előzte meg, ennek során a végrehajtási terv folyamatosan formálódott, mégpedig a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelttel egyetértésben, az általuk adott utasítás keretei között.

Ebbe a formálódó folyamatba illeszkedik csupán a XXIII. rendű terhelt részéről a megbízás időleges visszavonása. A XXV. rendű terhelt felszólalásában ezzel kapcsolatban elhangzottak nem az irányadó tényálláson alapulnak. Olyan adat pedig egyébként sincs a tényállásban, hogy F. J. és K. N. megölésére az azt végrehajtó XXVI. rendű terhelt részéről a XXIII. rendű terheltnek egy új, a

korábbtól teljesen független felbujtói magatartása alapján került sor. Ekként tehát az indokolásbeli hiányosság lényegtelen.

Egyébként a tényállásban vázolt magatartásával a XXIII. rendű terhelt kialakította az emberölésre vonatkozó tettesi szándékot. Az ölési cselekménynek a kísérleti szakaszba lépéséig a XXIII. rendű terhelt cselekvősége előkészület. A „visszavonás” fogalmilag az előkészülettől elállást jelenti, hiszen akkor történik, amikor az ölés még nem lépett kísérleti szakaszba. Ennek tehát akkor lenne büntetőjogi jelentősége, ha kettős emberölésre ténylegesen nem kerül sor. Miután pedig a „visszavonás” a kialakított tettesi szándékra nem volt kihatással, hiszen az ölési cselekmény befejezetten megvalósult, a „visszavonás” az e cselekményért való felbujtókénti büntetőjogi felelősséget sem érintheti.

5. A bűnszervezetben elkövetés megállapítását és az ekként történt büntetéskiszabást tették jogi kifogás tárgyává a III. rendű, a IV. rendű, a XII. rendű, a XIV. rendű, a XV. rendű, a XIX. rendű, a XXII. rendű, a XXVIII. rendű és a XL. rendű terhelt érdekében benyújtott felülvizsgálati indítványok.

Az indítványok egy része magának a bűnszervezet létének a megállapíthatóságát vitatta azzal a kifejtéssel, hogy a lopási cselekmények szervezettségi szintje csupán a bűnszövetség fogalmi ismérveinek felel meg, ezáltal a lopási cselekmény a bűnszövetség folytán is súlyosabban minősül, de ettől a büntetési tételkeret nem változik.

A IV. rendű, a XII. rendű, a XIX. rendű, a XIV. rendű, a XV. rendű, a XXII. rendű, a XXVIII. rendű és a XL. rendű terhelt érdekében előterjesztett felülvizsgálati indítványok a 4/2005. BJE-re utalással azt, vagy azt is vitássá tették, hogy e terheltek felismerték, miszerint lopási cselekményben részvételükkel egy bűnszervezet tevékenységéhez kapcsolódnak. Ekként pedig – mint bűnszervezetben elkövetővel szemben – a büntetéskiszabás anyagi jogszabályt sért.

E támadások kizárólag a tényállás I. pontjának 3-8. alpontjai alatti bűncselekményeket érintik (bűnszervezetben elkövetést ugyanis a pufferkapus, a főkapus és a vezetékes benzin-, olajlopásokkal összefüggésben, továbbá a III. rendű terhelt és B. N. bántalmazásával, valamint a d.-i kettős emberöléssel kapcsolatban állapított meg a bíróság).

Ugyanakkor ezek közül az I/3. tényállás alatti – a III. rendű terhelt sérelmére elkövetett – bűncselekmény felrovása miatt felülvizsgálati indítványt valójában nem terjesztettek elő. Az e cselekmény elkövetésében részt vevő XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt érdekében benyújtott felülvizsgálati indítványok az

ügydöntő határozatnak ezt a részét nem támadták. A III. rendű terhelt pedig - mint a zsarolásként értékelt e bűncselekmény sértettje - felülvizsgálati indítvány benyújtására nem volt jogosult.

A Kúria mindenekelőtt azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati indítványok ebben a körben valóban a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának II. fordulatában meghatározott felülvizsgálati okra alapozott anyagi jogi támadások, amelyek érdemi felülvizsgálatot eredményeznek.

A bűnszervezetben elkövetés esetén ugyanis 5 évi vagy ezt meghaladó büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik (Btk. 98. §), márpedig az elbírált lopási cselekmények mindegyike, de a zsarolásként értékelt I/4. tényállás alatti (B. N. sérelmére elkövetett) cselekmény büntetési tétele is 5 évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel fenyegetett. Következésképpen amennyiben a bűnszervezetben elkövetés megállapítása anyagi jogszabálysértő, a felemelt tételkeretek közötti büntetéskiszabás elvben törvénysértő büntetés kiszabását eredményezheti.

A Kúria e körben a felülvizsgálati indítványokat - a XIX. rendű és a XL. rendű terhelt érdekében előterjesztett indítvány kivételével - alaptalannak tartotta.

A bűnszervezet fogalmi ismérveit a Btk. 137. § 8. pontja akként határozza meg, hogy három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja 5 évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetett szándékos bűncselekmények elkövetése.

Ez a fogalom-meghatározás világosan elkülöníti a bűnszervezetet a szervezett bűnözés másik alapformájától, a bűnszövetségtől, amely a 138. § 7. pontja szerint azt jelenti, hogy minimálisan két személy szervezeten követ el bűncselekményeket, vagy legalábbis erre nézve megállapodik, és a megállapodás alapján legalább egy bűncselekmény kísérelti szakba is lép, de nem jön létre bűnszervezet.

A két szervezett bűnelkövetési formát tehát a minimális létszám, a szervezettség foka és a szerveződés célja megkülönbözteti.

A bűnszervezet a hosszabb időre szervezettség és az összehangolt működés folytán magasabb fokú szervezettséget jelent, mint ami a bűnszövetségben elkövetéshez megkívántatik. Ez utóbbi ugyanis több bűncselekmény elkövetésére vonatkozó egyszerű megállapodással is létrejön, ha annak alapján legalább egy bűncselekményt megkísérelnek.

Emellett a célzott bűncselekményeket illetően is minőségi többletet hordoz a bűnszervezet, hiszen amíg a bűnszövetségbeli bűnelkövetők célja bármilyen súlyú bűncselekmények elkövetése lehet, a bűnszervezet csak súlyos megítélésű bűncselekmények elkövetésére szerveződik.

Az eljáró bíróságok helyesen állapították meg, hogy az előbb felsorolt [I/3-I/8. tényállás szerint] bűncselekmények elkövetése a bűnszervezet keretei között ment végbe.

A bűnszervezetben elkövetés megállapításának alapvető feltétele, hogy a bűncselekmény a bűnszervezet céljával összefüggésben valósuljon meg.

Szigorú értelemben a bűnszervezetben elkövetés szempontjából az a kérdés közömbös is (amint ezt a 4/2005. BJE hangsúlyozza), hogy az elkövető a bűnszervezet vezetője, tagja, vagy akár csak alkalmilag egy vagy egy-két bűncselekmény tetteseként vagy részeseként kapcsolódik bűnös magatartásával a bűnszervezet keretei között megvalósuló bűncselekmény elkövetéséhez. A bűnszervezetben elkövetés az utóbbi esetben is megállapítható, feltéve, hogy az elkövető tudja, felismeri, hogy bűnszervezet keretei között cselekszik. Amíg ez a tudomás a bűnszervezet vezetőjénél vagy tagjánál egészen nyilvánvaló, addig a bűnszervezetben elkövetéshez alkalmilag kapcsolódó bűnelkövetők esetében ez a kérdés gondos vizsgálatot igényel.

Amennyiben tényszerűen megállapított, hogy egy adott bűncselekményt bűnszervezet működésének keretei között követnek el, a végrehajtás objektív körülményeiből lehet levonni azt a következtetést, hogy az alkalomszerű elkövető felismerte, bűnszervezet keretében cselekszik.

Az elkövetőnek azt nem feltétlenül kell ismernie, hogy melyek a bűnszervezet létrejöttének körülményei. Elégséges, ha a bűnszervezet tárgyi értelemben vett és előbb ismerttetett sajátosságainak, fogalmi ismérveinek az ismeretében csatlakozik cselekményével a bűnelkövetéshez. Tehát egyfelől felismeri, hogy a szervezet összehangoltan működő - aminek nem feltétele, hogy az egyes elkövetők közvetlen kapcsolatban legyenek, ismerjék egymást - , másfelől felismeri, hogy az a szerveződés, amelynek keretei között a konkrét bűncselekmény zajlik, nem egy alkalmi csoportosulás, amely egy vagy egynéhány bűncselekmény elkövetésére jött létre, hanem hosszútávú célok megvalósítására, ennek alárendelten súlyosabb megítélésű bűncselekmények elkövetésére alakult meg.

Erre a jogi következtetésre rendszerint az ad alapot a bíróságnak, ha az elkövetési magatartások egymást kiegészítő jellegűek és azok

kapcsolódása a célzott és végrehajtott bűncselekményhez szükségszerű, ezáltal az adott tényállásszerű elkövetési magatartás keretei közé illeszkedő részcselekmény más személy előző cselekményéhez társul, avagy tevékenysége a célzott bűncselekmény megvalósulásához további láncolatos tevékenységet feltételez.

A jogerős ítélet I/2. tényállása a felülvizsgálati eljárásban is érinthetetlenül tartalmazza azokat a tényeket, amelyek alapján az eljáró bíróság jogi következtetéssel a bűnszervezet létrejöttét megállapította és jogi következtetést vont arra is, hogy mely bűncselekmények valósultak meg e bűnszervezet működésének keretei között [elsőfokú ítélet 190-195. o.].

Egyértelmű tényként rögzíti a tényállás, hogy miként, milyen célból, milyen addig is működő bűnözői csoportosulásokból alakult ki ez a szervezet, és mely időpontban érte el szervezetségének azt a fokát, ami a bűnszervezet ismérveinek megfelel. Meghatározza a tényállás azt is, hogy melyek azok a szervezeti célok, amelyek végrehajtására és a végrehajtás védelmére összehangoltan működő szerveződés szükséges.

Rögzíti a tényállás, kik ennek a szervezetnek a tényleges vezetői, továbbá az egyes vezetők milyen szervezeti funkciókat láttak el. Így a legfőbb döntéshozóként jellemzi a tényállás a XXIV. rendű és a XXV. rendű terheltek, a III. rendű terheltek pedig olyan szervezeti vezetőnek jellemzi, aki a bűncselekmények kivitelezésében játszik alapvető szerepet, részben saját emberei, részben pedig a kamionmosója révén.

Rögzíti a tényállás végül azt is, hogy az egyes terheltek, akik a szervezett keretek közötti bűncselekményekben részt vettek, mely vezetői körhöz kapcsolódtak és milyen feladatot láttak el. Utalásokat tartalmaz a tényállás arra, hogy a szervezeten belüli szerepek a működés során miként változtak.

Tényként rögzíti az ítélet, hogy 2004 I. félévében történt az elhatározás, hogy a kamionos olajlopásokon kívül a folyamatos haszonszerzést biztosító nagy volumenű, vezetékek kiépítésével történő olajlopást is meg kell valósítani, és megindult ennek a szervezése. Az olajlopásokhoz szorosan kapcsolódtak azok az erőszakos cselekmények, amelyek a lopások zavartalanságát, az erre irányuló tevékenység védelmét voltak hivatottak biztosítani.

A III. rendű terheltek I/3. tényállás szerinti bántalmazásának és B. N. I/4. tényállás szerinti bántalmazásának alapvető célja egyaránt a bűnszervezet rendjének fenntartása, a vezetői státuszok megkérdőjelezhetetlenségének biztosítása volt, az összehangolt, hosszútávú és biztonságos működés érdekében. Ugyanezen cél vezette a létrejött bűnszervezet vezetőit, amikor a vezetékes olajlopást

veszélyeztető személyek likvidálását határozták el.

Ezekből a tényekből kifogástalan jogi következtetést vont le az elsőfokú bíróság, az adott szervezet bűnszervezet fogalmi ismérveknek való megfelelőségéről, valamint arra nézve is, hogy mely bűncselekmények valósultak meg a bűnszervezeti működés keretein belül.

A vezetékes olajlopás tervbevétele - amelyre nézve az irányadó tényállás szerint szervezeti döntés született -, majd végrehajtása olyan hosszútávú feladat volt, amely már önmagában is a hosszú időre szervezettségre utal (az ötlet felvetője az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terhelte, a megvalósításra pedig a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelte szoros felügyelete alatt került sor).

A vezetékes lopás egyszersmind azt is jelenti, hogy az abban résztvevő terheltek - elsősorban a III. rendű, a XIV. rendű és XV. rendű terhelte, valamint mások is - hosszú időn keresztül rendkívül nagy mennyiségű gázolajat kívántak az M. finomítójából lopni.

A vezetékek kiépítésének ideje alatt folytak a tartálykocsis olajlopások is (a vezetékes olajlopás felderítésére éppen egy tartálykocsis olajlopás miatti lebukás szolgáltatott alkalmat).

Nem kétséges tehát ebből a tényállásból a hosszabb időre szervezettség megállapíthatósága.

Az összehangolt működésre is számos adattal szolgál a történeti tényállás.

A tartálykocsis lopások és a vezetéken történő lopás végrehajtása arra mutat, hogy a különböző feladatokat kellőképpen összehangolták. Kiépítettek egy információs rendszert, tisztában voltak azzal, hogy mikor, milyen anyag keverése folyik a finomítóban és az milyen hálózaton keresztül halad át. Megszervezték a biztonsági berendezések jelzéseinek semlegesítését, a belső biztonsági szolgálat, a fegyveres biztonsági őrök egyes tagjainak aktív közreműködésével. Szervezetten ment végbe a lopott olaj szállítása.

Megoldották a vezetékes olajlopás számos, nem csekély szakmai kihívást jelentő műszaki problémáját. Szervezett módon ment végbe a lopott olajszármazékok tárolása, terítése, az abból származó jövedelem elosztása. Biztosították a vezetékes olajlopás során azt is, hogy az olyan havi mennyiségi keretek között menjen végbe, amely a gyártási folyamatban még nem okoz feltűnő változást.

A bűnszervezeti lét tehát mindebből érdemben vitathatatlan, a szervezettség foka, jellege, a kialakult struktúra mindenképpen

túlmegy azon a határon, amelyet a bűnszövetség jelent.

Nem tévedtek az eljáró bíróságok abban a kérdésben sem, hogy mely bűncselekmények valósultak meg az olajlopásokon kívül, de ennek a tevékenységnek biztonságát szolgáló cselekményként [I/3-4. tényállás].

A történeti tényállás nem vet fel semmilyen kétséget abban a tekintetben, hogy a szervezetben kik voltak a döntési potenciállal rendelkezők.

Így a III. rendű, a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt érdekében benyújtott felülvizsgálati indítványok nem is tették vitássá a bűnszervezet létét. Az érdemi támadás részükről abban nyilvánult meg, hogy a bűnszervezet keretei között megvalósult egyes bűncselekmények tekintetében - különösképpen a d.-i kettős emberölést illetően - volt-e bármilyen, bűncselekményként értékelhető szerepük, illetőleg abban, hogy a III. rendű terhelt a cselekményekben szabad akaratából vett-e részt vagy akaratát bénító fenyegetés hatása alatt volt.

A IV. rendű, a XII. rendű, a XIX. rendű, a XIV. rendű, a XV. rendű, a XXII. rendű, a XXVIII. rendű és a XL. rendű terhelt érdekében benyújtott felülvizsgálati indítványok hivatkoztak arra, hogy miután az adott terhelt alkalmilag, csupán egy-két bűncselekmény végrehajtásában vett részt, nem tudott arról, hogy tevékenysége a bűnszervezet keretei között történő bűncselekmény végrehajtásához kapcsolódik.

Az eljáró bíróság álláspontja ezzel kapcsolatban az volt, hogy az adott nagyságrendű olajlopási cselekmények végrehajtása az adott helyen feltétlenül az abban résztvevők együttműködését igényelte. Aki e cselekményekben részfeladatot látott el, szükségképpen tisztában volt azzal, hogy rajta kívül legalább két másik személy ugyanezen bűncselekmény végrehajtása körében más részfeladatot lát el. Sőt, azzal is tisztában volt, hogy a lopás adott módja ilyen mennyiségben - tehát kamion- számra, illetve csővezetéken - rendkívül magas fokú szervezettséget igényel, és abban szükségszerűen az M. munkatársainak is részt kell venniük.

Ekképpen azoknak a terhelteknek, akik legalább két alkalommal részt vettek a lopási cselekményekben, kétséget kizáróan tisztában kellett lenniük azzal, hogy egy bűnszervezet működése körében cselekszenek. Továbbá, ezek az elkövetők azzal is tisztában voltak, hogy a tevékenységük egy folyamatos jellegű bűnelkövetés egyik állomása.

A vezetéken keresztül történő gázolajlopásban résztvevőknek pedig, függetlenül attól, hogy részvételüknek mi volt a konkrét formája,

és attól is, hogy azonkívül részt vettek-e a pufferkapus vagy a főkapus lopásban, a végrehajtás jellegénél fogva tisztában kellett lenniük azzal, hogy tevékenységük egy bűnszervezet olajlopásához kapcsolódik [elsőfokú ítélet 205. o.]. Ilyen módon megvalósuló lopási cselekmény ugyanis mindenki számára nyilvánvalóan hosszú távra vonatkozik, kiemelkedő szervezettséget és igen magas fokú összehangoltságot igényel.

Ezzel az ítéleti állásponttal a Kúria messzemenően egyetértett.
Így:

- a IV. rendű terhelt esetében, aki bűnsegédi minőségben a pufferkapus és a főkapus benzinlopásban vett részt;
 - a XII. rendű terhelt esetében, aki társtettesi minőségben a tartálykocsis olajlopásokon kívül a vezetékes olajlopásban is részt vett;
 - a XIV. rendű terhelt esetében, aki társtettesként a pufferkapus és főkapus lopásban, mint kamionvezető vállalt aktív szerepet;
 - a XV. rendű terhelt esetében, aki társtettesként a főkapus tartálykocsis lopáson kívül a vezetékes olajlopásban is részt vett; és végül
 - a XXVIII. rendű terhelt esetében, aki mint bűnsegéd látott el feladatokat a vezetékes olajlopással kapcsolatban,
- minden szempontból helytállónan jutott az eljáró bíróság arra az álláspontra, hogy a bűncselekményben való részvétele során felismerte, cselekményével egy bűnszervezet keretei között végrehajtott lopáshoz kapcsolódik.

A XXII. rendű terhelt gazdasági életértékelő cselekménye, jóllehet bizonyíthatóan egyetlen lopáshoz, a pufferkapus lopáshoz kapcsolódott, az eljáró bíróság szerint szintén bűnszervezetben elkövetés.

Ezzel az állásponttal is egyetértett a Kúria, figyelemmel a XXII. rendű terheltnek az irányadó tényállás I/2. pontjában meghatározott szerepére. Eszerint ugyanis a XXII. rendű terhelt régi barátságon nyugvó bizalmi kapcsolatot ápolt a XXV. rendű terhelttel, a szervezet egyik kulcsfontos döntéshozójával, és feladata a bűncselekmény útján szerzett olajszármazékok értékesítése, a befolyt pénzek kezelése volt.

Ilyen tények mellett minden kétséget kizáróan jutottak a bíróságok arra a megállapításra, hogy a XXII. rendű terhelt tisztában volt azzal, cselekvőisége a pufferkapus lopáshoz kapcsolódóan egy bűnszervezet működésének keretei között megy végbe.

A XXII. rendű terhelt gazdasági életértékelő cselekvőisége ugyanis - amint ezt az elsőfokú ítélet a 206. oldalon helyesen rögzíti - kulcsfontosságú volt, hiszen a szervezet működése a lopott olaj értékesítése nélkül nem valósulhatott volna meg.

6. Az irányadó tényállás alapján viszont a Kúria nem látott elégséges alapot ahhoz, hogy a XIX. rendű terhelt I/5. tényállási pontban írt bűnsegédként, jelentős értékre elkövetett lopásnak minősített cselekményét, valamint a XL. rendű terhelt ugyancsak az I/5. tényállási pontbeli társtettesként jelentős értékre elkövetett lopásnak minősített cselekményét bünszervezetben elkövetettként lehessen értékelni.

Az irányadó tényállás szerint a XIX. rendű terhelt, mint szolgálaton kívüli rendőr, személygépkocsijával a lopott olaj elszállítását végző kamionokat kísérte az E. majorba. Ennek célja a szállítmány biztonságos eljuttatása volt.

Ezt az egyetlen bűnsegédként végrehajtott magatartást vizsgálva - a 4/2005. BJE alapulvételével - a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a bünszervezet működéséhez társuló és többlet-elemet nem hordozó ez a tényállás nem elégséges annak megnyugtató megállapításához, hogy a XIX. rendű terhelt felismerte: cselekményével bünszervezet keretében végrehajtott bűncselekményben vesz részt.

Kétségtelen, az elsőfokú bíróság ítélete a 207-208. oldalakon a bizonyítékok számbavétele körében, valamint a 277-279. oldalakon a bizonyítékok értékelése körében olyan további tényeket rögzít, amelyeket a következetes felülvizsgálati gyakorlat szerint az irányadó tényállás részének lehetne tekinteni.

Nevezetesen, a hivatkozott indokolási rész azt tartalmazza, hogy a XIX. rendű terhelt a pufferkapus lopást követő időpontban a XX. rendű terhelttel telefonon érintkezve egy újabb kamionos bemenetelről is beszél 2005. február 19-én és 20-án, sérelmezve, hogy valamiből kihagyták őket.

Ez a ténymegállapítás ugyan az irányadó tényállásba beemelhető lenne, azonban ebből közvetlenül még nem lenne levonható az a jogi következtetés, hogy e terhelt tudatában volt annak, miszerint az olajlopások bünszervezetben zajlanak. Ennek a jogi következtetésnek a levonásához a Kúriának előzőleg egy további tényre kellene következtetni, nevezetesen arra, hogy a XIX. rendű terhelt szerepe nem korlátozódik egyetlen bűncselekmény elkövetésére. Csak ez utóbbi tényből lehetne megnyugtató módon azt a jogi következtetést levonni, hogy a XIX. rendű terhelt felismerte, eseti cselekményével egy bünszervezet keretei között végbemenő cselekmény elkövetésében vesz részt.

A Kúria azonban a Be. 423. §-ának (1) bekezdése folytán ténybeli következtetéssel sem javíthat az ítéleten. Jogi következtetéssel az

ítélet ugyan a felülvizsgálati eljárásban korrigálható, azonban az adott esetben ennek ténybeli lehetőségei nem állnak fenn.

A XL. rendű terhelt a kapunyitással, -csukással az ún. pufferkapus bűncselekményben vett részt egyetlen alkalommal. A tényállás I/2. pontjában sincs olyan adat, amelyből következtetni lehetne arra, hogy tudott a bűnszervezet létéről, s arról, hogy e cselekményben a bűnszervezetben elkövetés tudatában vett részt. A XL. rendű terhelt tevékenysége azonban nem részesi, hanem tettesi, és több mozzanatos (kapunyitás, biztonsági kamera kitakarás).

Erre tekintettel a Kúria a XIX. rendű és a XL. rendű terhelt esetében az anyagi jogszabály sérelmével hozott büntetést kiszabó rendelkezést a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatta: a bűnösség-megállapítás és a minősítés érintetlenül hagyásával a büntetés kiszabása körében a bűnszervezetben elkövetésre utalást mellőzte és a büntetést a Btk. 316. §-ának (5) bekezdésében meghatározott tételkeretek között látta kiszabhatónak.

Az eljáró bíróságok által helyesen feltárt és értékelt bűnösségi körülményeket alapul véve - s nem érintve a közügyektől eltiltást - e terheltek főbüntetését a rendelkező részben foglaltak szerint 2 év 6 hónap börtönre enyhítette, és mellőzte az eljáró bíróságok által a bűnszervezetben elkövetés megállapítása folytán alkalmazott feltételes szabadságból kizáró rendelkezést is.

A XL. rendű terhelt esetében a kisebb mértékű enyhítés a társtettesi kapcsolódásból és a többmozzanatos magatartásból következik.

7. Büntethetőséget kizáró okra alapította a védő a III. rendű terhelt felmentését célzó felülvizsgálati indítványát, amikor arra hivatkozott, hogy a III. rendű terhelt - a tényállás I/3. pontjában írtak szerint sérelmére megvalósított és zsarolás büntettének értékelt cselekmény folytán - kényszer és fenyegetés hatása alatt vett részt az olajlopásokban, a II/2. szerinti tényállásban meghatározott Sz. úti rablási kísérletben.

Ezt az indítványt sem tartotta a Kúria alaposnak.

Tény, hogy a III. rendű terheltet 2004 júniusában a XXIV. rendű terhelt, továbbá a XXIII. rendű terhelt és mások részéről bántalmazás érte, majd 2004 augusztus elején ezek a személyek arra is kényszerítették, hogy ruházza át másokra kamionmosójának a tulajdonjogát, sőt, egyes ingóságait is elhordták.

Ez az I/3. tényállás szerinti cselekmény felülvizsgálat tárgyát nem képezte. E cselekmény elkövetői közül a XXIV. rendű és a XXV. rendű

terhelt érdekében nyújtottak be felülvizsgálati indítványokat, melyek azonban nem kifogásolták e cselekmény megítélését. A III. rendű terhelt pedig, mint e cselekmény sértettje, alanyi jogosultság hiányában nem is támadhatta azt.

Ebből következik, hogy a jogerős ítélet e részében foglaltak – ekként a bántalmazás és a tulajdon elvételének indítékára nézve az ott írtak – érinthetetlenek, irányadók. Nevezetesen: a bántalmazásnak az volt az oka, hogy a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt tudomására jutott egy hangfelvétel, amelyben a III. rendű terhelt megöléssel fenyegette őket [elsőfokú ítélet 100. oldal 3. bek.]. Az is része ennek a tényállásnak, hogy az olajlopásban a III. rendű terhelt nem akart a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelttel együttműködni [99. oldal], aminek hangot is adott.

Az ítélet más részeiből megállapítható: a III. rendű terheltnak az együttműködéstől való ez a vonakodása a tervbe vett vezetékes olajlopással volt kapcsolatos. A III. rendű terhelt ellenvetéseit azzal kapcsolatban hangoztatta, hogy a kamionmosójába vezessék a vezetéken lopott gázolajat. A tényállás szerint pedig ezek miatt csupán „megbüntették” a III. rendű terhelteket (tulajdonának időleges elvonása mellett meghagyták számára a kamionmosó üzemeltetési lehetőségét).

Az ítélet tényként rögzíti továbbá, hogy a III. rendű terhelt már 2003-ban is tartálykocsis olajlopással foglalkozott az I. rendű és II. rendű terhelt bűnözői csoportja részeként és ennek révén fizetett védelmi pénzeket a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt részére, majd 2004-re csatlakozott az utóbbiak által vezetett bünszervezethez, abban feladatot vállalva.

A tényállás más részéből (123. oldal) kiderül, hogy a III. rendű terhelt már megveretése előtt is részt vett a később bünszervezet keretében végrehajtott rablás – az Sz. úti rablási kísérlet – megtervezésében. Megveretése után, 2004 decemberében, majd 2005-ben pedig nélkülözhetetlenszerepet vállalt a pufferkapus, a főkapus és a vezetékes olajlopásban is. Az ez utóbbi cselekményt akadályozó F. J. sértett általi beavatkozás felszámolása érdekében is kezdeményezően lépett fel az ún. négyes találkozón, felvetvén, hogy valamit kezdeni kell a sértett tevékenységének semlegesítésére. Ezek az irányadó tények.

A Btk. 26. §-ának (1) bekezdése szerint nem büntethető, aki a cselekményt olyan kényszer vagy fenyegetés hatása alatt követi el, amely miatt képtelen az akaratának megfelelő magatartásra.

A törvény helyes értelme szerint e büntethetőségi akadály akkor áll fenn, ha a bűncselekmény elkövetését a kényszer vagy fenyegetés váltja ki, az elkövető eredeti szándéka ellenére nem tehet mást,

minthogy elköveti azt a bűncselekményt, amelynek érdekében a kényszerszert, a fenyegetést vele szemben alkalmazták. Ha a bűnelkövetési szándék fennáll, a kényszer-fenyegetés, mint büntethetőségi akadály nem jön szóba.

A törvény „hatása alatt” kitétele közvetlenségre utal; arra, hogy a bűncselekmény elkövetésének közvetlenül, az alkalmazott kényszerből, fenyegetésből kell következnie.

Az adott esetben az irányadó tényekből az állapítható meg, hogy a III. rendű terhelt bántalmazása, fenyegetése, tulajdonától időleges megfosztása olyan magatartás volt, amelytől függetlenül ment végbe valamennyi olajlopás és az Sz. úti rablás is. E cselekmények végrehajtásában a III. rendű terhelt aktív szerepet vitt.

A Kúria megítélése szerint az I/3. tényállási pontban leírt cselekménynek a hónapokkal később elkövetett bűncselekményekhez nincsen köze, azokban a III. rendű terhelt önszántából vett részt és maradt egy bűnözői csoport aktív részese.

Az az állítás pedig a III. rendű terhelt részéről, hogy őt, illetve családtagjait folyamatosan életveszélyes fenyegetés érte a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt részéről, az irányadó tényállásban nem szereplő körülményre vonatkozó hivatkozás, ekként figyelembe sem vehető.

A Kúria meglátása szerint a III. rendű terhelt 2004 júniusi bántalmazása és tulajdonának későbbi elvétele valójában a bűnszervezet rendszabálya, amelynek célja a szervezeti fegyelem fenntartása volt, az, hogy a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt bűnszervezetben betöltött vezető szerepét senki ne kérdőjelezhesse meg.

8. A XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt érdekében benyújtott felülvizsgálati indítványok azt vetették fel, hogy e terheltek vonatkozásában az irányadó tényállás nem rögzít semmilyen elkövetési magatartást az olajlopásokat, de a d.-i kettős emberölést illetően sem.

Ezért felmentésüknek, illetve cselekményük más bűncselekményként minősítésének van helye. Az indítványban fejtegetettek szerint arra van csupán utalás az olajlopások tekintetében, hogy részesedtek az abból származó bevételekből. Márpedig a lopások az elvétellel befejezettek, az ezt követő magatartás a terheltek részéről terhükre a lopás megállapítását nem teszi lehetővé, legfeljebb más bűncselekmény - értelemszerűen orgazdaság - róható a terhükre.

Ez a jogi álláspont az irányadó tényállást alapul véve semmiképpen

nem tartható. A XXIV. rendű és XXV. rendű terheltek cselekvősége ugyanis nem merült ki a tényállás I/5-6-7. pontjaiban leírtakban.

A jogerős ítélet a lopási cselekményeket illetően bűnsegédként állapította meg e terheltek elkövetői minőségét.

A bűnsegéd a törvényi tényálláson kívül cselekszik, magatartása ezért nem tényállásszerű. Lényege, hogy szándékegységben a tettessel segítséget nyújt a tényállásszerű elkövetési magatartáshoz, tehát a tettesi bűncselekményhez, amely segítség lehet fizikai, pszichikai egyaránt, s történhet a tettesi bűncselekmény elkövetése előtt vagy alatt.

A XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt részéről ennek a segítségnyújtásnak a ténybeli alapjai alapvetően nem az I/5-6-7. tényállási pontokban lettek rögzítve, hanem az I/2. tényállási pontban a bűnszervezet tényeinek leírása körében. Ebből viszont az derül ki, hogy a bűnszervezetben semmi nem történhetett a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt akarata, beleegyezése nélkül.

Az irányadó tényállás rögzíti, hogy a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt

- a közvetlen helyi szervezésben, irányításban ugyan nem vettek részt, azonban állandó ellenőrzésük alatt tartották a szervezetet, a bevételeket, a nagy horderejű döntéseket végső soron ők hozták meg [elsőfokú ítélet 96. o.];

- bár az I/5., I/6. alatti lopási cselekményeknél nem voltak jelen, azonban azok végrehajtása felügyeletük, illetve védelmük alatt történt; igyekeztek teljes rálátással rendelkezni a cselekményekre a részesedésük biztosítása érdekében [98. o.].

Miután pedig elhatározottat a vezetéken történő olajlopás, annak tervezésétől a kivitelezésen át az olajlopás végrehajtásáig a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt az elkövetési folyamatban tevőlegesen ugyan nem vett részt, azonban annak munkáit figyelemmel kísérte, s ha kellett, az irányításuk alatt álló személyek védelmét is biztosították, továbbá a beruházásokhoz a közös olajozási pénzből hozzájárultak.

Ezek a ténymegállapítások elégséges tényalapul szolgálnak a lopási cselekményekben a bűnsegédi elkövetés megállapításához. A bűnösségre vont jogi következtetés és a minősítés ebben a körben törvényes.

A vezetékes lopásnál tehát a bűnsegédi felelősség korántsem azon alapszik csupán, amelyre a védelem hivatkozott - nevezetesen: a vezetékek kiépítése esetére két disznó levágásának kilátásba helyezésén -, amely önmagában valóban nem lett volna elégséges a bűnsegély megállapításához.

A XXIV. rendű terhelt érdekében a védői felülvizsgálati indítvány kifogás tárgyává tette azt is, hogy a történeti tényállás nem tartalmaz olyan adatot, amelyből levonható lenne a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt felbujtói felelőssége a d.-i kettős emberölés tekintetében. Ilyen magatartás hiányában pedig felmentésnek van helye (amennyiben az eljárásjogi támadások folytán nem kerül sor az ítélet hatályon kívül helyezésére).

A Kúria megítélése szerint ez a védelmi érvelés sem helytálló.

Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti az ún. négyes találkozó megtörténtét, annak helyszínét, az azon történt kijelentéseket, a kijelentések tartalmát. Nem vitatható tehát, hogy a XXV. rendű terhelt részéről elhangzott kijelentés, miszerint „a P.-t végleg el kell utaztatni”, F. J. sértett megölését jelentette. A XXIV. rendű terhelt pedig ezzel egyetértett. Ennek az utasításnak a végrehajtása a XXIII. rendű terhelt feladatát képezte.

Nem kétséges, hogy a XXV. rendű terhelt részéről ez az utasítás, mint emberölésre felhívás mindaddig előkészületként lett volna értékelendő, amíg az ölési cselekmény végrehajtása meg nem kezdődik a láncolatos utasítás-adás rendjén keresztül (a XXIII. rendű terhelt ugyanis a XXVI. rendű és a XXVII. rendű terhelt feladatává tette az emberölés végrehajtását).

Valóban, ezzel az utasítással a négyes találkozón a XXIV. rendű terhelt csupán „egyetértett”, ami azonban megfelel a közös elkövetésben megállapodás előkészületi magatartásának, amely az ölési cselekmény megkísérlésével úgyszintén átlép felbujtói szakaszba.

A törvény szerint felbujtó az, aki szándékos bűncselekmény elkövetésére rábír, azaz kialakítja a tettesben a bűncselekmény elkövetésének döntő motívumát.

Az sem vitatható, hogy a felbujtás megvalósulhat láncolatos formában is. Nevezetesen, a felbujtó felbujtója is felelős a felbujtás alapján szándékegység keretei között megvalósult bűncselekményért.

A XXIV. rendű terhelt előbb ismertetett magatartását szintén az elsőfokú ítélet 96. oldalán (az I/2. tényállás szerint) megállapított legfőbb döntéshozói, vezetői szerepével együtt kell értékelni. Így pedig egyértelmű, hogy az egyetértés, mint ráutaló magatartás is alkalmas arra, hogy a XXIII. rendű terhelt komolyan vegye az ölési cselekményre vonatkozó utasítást, és annak alapján a végrehajtásba bevonja a tetteseket.

Az előbbi védelmi érveléshez kapcsolódott az az indítványbeli

felvetés is, miszerint a négyes találkozáson a megbízás pusztán F. J. sértett megölésére vonatkozott. Utóbb pedig, amikor felvetődött, hogy F. J. sértettet mindig K. N. sértett kíséri - így az ő megölése nélkül a cselekmény nem kivitelezhető, a XXIV. rendű terhelt ezt nem ellenezte. A védelmi álláspont szerint tehát passzív maradt, a passzivitás, a nemtevés pedig nem lehet felbujtás, azaz K. N. sértett megölésével excessus történt.

Ez az érvelés sem elfogadható. Az irányadó tényállás ugyanis később, az ítélet 116. oldalán azt is tartalmazza, hogy a XXIV. rendű terhelt „a későbbiekben személyesen többször sürgette C. A.-nál (a XXIII. rendű terheltnél) a bűncselekmény végrehajtását”, ebből - az előzményekre figyelemmel - értelemszerűen következően szükség esetén mindkét személy megölését.

Nem merült ki tehát a XXIV. rendű terhelt magatartása passzivitásban, cselekvősege az elkövetői szándék kiváltására alkalmas aktív magatartás volt. A felbujtói szándék pedig kiterjedt mindkét sértett életének a kioltására. Nem tévedtek ezért az eljáró bíróságok e cselekmény jogi értékelése során sem.

9. A XXXIII. rendű terhelt esetében a védő anyagi jogsértés címén valójában az irányadó tényállást támadta, amikor a II/8. tényállási pontban írt és lőfegyverrel-lőszerezéssel visszaélésnek minősített cselekménnyel kapcsolatban arra hivatkozott, hogy hiányzik a törvényben előírt elkövetési tárgy, ezáltal bűncselekmény nem valósult meg.

Amint erre korábban utalás történt, az irányadó tényállás egyértelműen a jogi tárgy, a lőfegyver e terhelt általi, engedély nélküli megszerzésére és tartására utal. A jogi következtetés - a bűnösség és minősítés körében - tehát ez okból semmiképpen nem téves.

10. Elégséges jogi alap nélkül vitatta a védő a XV. rendű terhelt esetében az üzletszerű elkövetést. Üzletszerűen az követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik. A bűnszervezetben elkövetésből, ennek tudatából egyenesen következik a rendszeres haszonszerzési törekvés, hiszen az olajlopások egyértelműen haszonszerzést céloztak. Az pedig nem törvényi feltétel, hogy a haszon, amelynek érdekében az elkövetés történik, az elkövetőnél jelentkezzék.

Anyagi jogszabálysértés megállapításának hiányában a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjaiból következően a büntetéskiszabás egyéb kérdéseivel (belső arányosság stb.) a Kúria nem foglalkozhat.

Az előzőekben kifejtettekre figyelemmel

- miután a tényállást támadó indítványrészeket figyelmen kívül kellett hagynia, s feltétlen eljárási szabálysértést sem észlelt, továbbá

- mivel a felülvizsgálattal érintett terheltek bűnösségének megállapítása, cselekményük minősítése és - a XIX. rendű, s a XL. rendű terhelt kivételével - a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezések körében sem történt anyagi jogszabálysértés, ezért a Kúria

- a XIX. rendű és a XL. rendű terhelt esetében a IV/6. pontban írt változtatáson túlmenően, továbbá

- a többi felülvizsgálati indítvánnyal érintett terhelt tekintetében a felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta. A bűnügyi költség viseléséről pedig a Be. 429. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2013. június 26.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Szabó Péter s.k. bíró.

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

MV

